

~~HERMAN II~~

VIR: najpomembnejši CERVSKA KRONIKA

- pogodba Veronike Deseniške o dogoja v l. 1425
- poudariti ni dogojal pred krškim o. mestnim (mesto 1436) sodiščem, ker to sodišče ni bilo predstojno za spor med privilegiranimi sloji:
- HERMAN II - l. 1415 dobil od sigismunda pravico do krovnega sodstva in postavljanja sodnikov v Celjski grofiji:
- edino mesto kjer bi H. lahko hotel V.D. je ogorjen sodišče o predstojnostmi nad privilegiranim slojem. Zanimivo je to da je to sodišče imelo sedež v Gradcu na območje Štajerske. To je bila najvišja sodna oblast in je bila domena kraljevega inke.
- obseg dežele je bil odvisen od obsega personalne zveze; se pravi od plemičev, ki se šteliyo k njim in njihovi pravi in ga hkrati iščejo pod njihovim najvišjim sodiščem.
- Žovneški so l. 1322 podležovali od irumskih vovodskih plovov v Celja. Celjski grof in Celja so dobil po odruku cesarja l. 1333 od Aufensteimskih. ^{kuropil v Bambergu - zimo v avstrijski Bavoniji} FRIDERIK ŽOVNEŠKI se je do l. 1391, ko je bil poudignjen v grofa inenost jo Žovneku. Friderik je postal Kranjski dvilni glavos prv talo njegov sin ~~HERMAN I.~~ UKRIK I. in vnuk HERMAN II.
- Habsburžani so Celjskim od vsega načelka pirnavali njihov grofovski naslov na arhivsko od Inejeje titulatur, do kaleso so bili spovineci po cesarskem izr l. 1436 ki so nito pristali do prouovne l. 1493.
- v grofo so bili ponovno pod poudignjen l. 1372 o strani Karla IV.; ko jim je Karol podelil tudi Celjo grofijo, ki je državni fevd, kar je pomenilo o stalno Habsburžanov, da je Celjska grofija dobila nove meje, večji obseg ~~in tudi~~ dobila za j tudi status neposrednega državnega fevda inotraj vojvodine in deile Štajerske. Karlov privilegij je bil uresen proti Habsburžanom o čemer so luksemburžani poskušali slabiti moč Habsburžanom
- Celjskim grofom je re v prvi in drugi generaciji po dostega grofovskega naslova uspeha integracija v evropsko plemičsko elito. Ta se je odvijala v njihovih sodnih in poveravah, ki ptičajo, da so bili Celjski grofje re v sistem časa inotraj poudimih poverov o kraljevskih dinastijami. Največjo krizis je Celjskim (HERMANU II.) prineslo prijateljstvo in sodelovanje o SIGISMUNDU LUKSEMBURŽANU (1377 - madžarski kralj, 1410 - nemški, 1420 - cesar, 1433 - rimski cesar).
- Sigismund je 11. aprila 1415 Celjskim podelil pravico do krovnega sodstva, ki jo Herman lahko podeljuje najraj svojim uradnikom in sodnikom (imeli so jo re prej, vendar je bila podeljena o strani Habsburžanov tako da so ti redj izgubili kompetenco v redevah krovnega sodstva do Celjskih). Celjski so bili na Habsburžane verani le se podo vladnega odnosa ker so imeli od njih najete posesti.

- moč Celjskih je povečala z pridobitvijo utrdnega zemlja iruntskih ORTENBURGANOV - Friderika III. Zlata 1418, po Sigismundovi politiki profije Ortenburg 24. februarja 1420 v Breslavi
- 18. decembra 1423 so Celjski od Ernsta Železnega, vojvoda Štajerskega vojvoda ~~raz~~ dobili največjoto ravnstvo blodično posestno ječo (Zornec, O. Strica, Šeneč, Kibenshtajn), ki je bilo od l. 1308 dvilno-lnevi fevd.
- Sigismund je Roncu po godletnem postopku 1. maja 1430, 27. oktobra 1435 ~~po~~ poridignil Hermana, Friderika, Ulrika in njihove potomce med državne kneze, pri tem pa je Herman dobil tudi knevi praporni fevd. Prot. Roncu naslednjega leta pa je Sigismund v Pragi ponovno poridignil Friderika in Ulrika med državne kneze. Ta listina datirana 2. dne 30. novembra 1436, ^{in izdani v Pragi} se hrani v Arhu v Sloveniji.
- v visokosrednjeveških pravnih knjigah (ZECALIT) se je pod 'ev prava o strani vladarja praviloma pojmovala kot predzgodj za ustilitvo med državne kneze. Praporni fevd se ni smel deliti vladar pa ga je moral ponovno podeliti v letu in enem dnevu.
- podelitve pravice do ogražnega sodišca Celjskim je pomenilo, da sodne oblasti nad pleinstvom in celjskih grofij in gospodov ne bo več imel habsburški vojvoda kot dvilni knez notranjeavstrijski dvil, ampak Celjski grof kot novi dvilni knez.
- Friderik V. se je Roncu l. 1436 vrnil domov, zaradi različne dvilnokneviških interesov. Celjskim ni prišel knevijskega predstava in jih se naprej naslavjal "bogosodni". Friderik se je prišel tudi pri Sigismundu, saj je želel razveljaviti poridignjeni Celjskih v državne kneze. ~~Telega~~ Telega ni dosegel zato je prišlo do kompromisa.
- l. 1437 je izbruhnila ostra fajda (vojna) med Celjskim in Hofom Joncom Schallermannom, katerega je poridignil Friderik V. vendar je to končno postala Celjsko-Habsburška fajda.
- vojna je potekala v dveh etapah in prvaa so pomagali Celjski katoliški vojvode je vodil ~~na~~ češki vojennik Jan Vitovec. Vojvoda Friderik V. se je 9. marca 1438 setal v Gradcu iz dvilnimi stanovni in končno nato, maja istega leta je prišlo do soglasja, da se spor reši na mirni način z medobro bralja Albrehta II., ki je 9. decembra 1437 ravenjal umrlega Sigismunda. Vendar je Albreht 27. oktobra 1439 umrl in zato je 23. avgusta 1440 prišlo do peminja, ki je bilo marca in septembra 1441 z dvilnat podeljano.

Celjski so se pred vojvodom poridignili z gostiškimi Friderik V. pa z Frančojami. Povod je bil glade knevijske fajde. Kandidata sta bila korošec Kiechtenberger in Johannes Schallermann, ki je ravenjal.

- sam obred je v Xletni radnji dveh stoletij ob enem v gornem in slovensko samostojnost v karantanski družini predstavlja (9) v slovenskem narodnem in političnem prebujanju podobno vzodbudo kakor pri drugih slovanskih narodih t. i. državno pravo.

- Temeljni viri o ustoličevalnem obredu so trije viri trije ohranjeni v ~~zgodovinskih virih~~ v najstarejših rokopisih iz XIV. stol.:

- vloček v dveh rokopisih nemške pravne knjige "Svalbars ogledata";

- opis v prvem delu "Avstrijske rimske kronike", ki ga je napisal gornji štajerski vitez Otokar iz Geule l. 1306 in 1308;

- opis v kroniki "liber certorum historiarum" delu velikega očeta Janca.

- prva pisnava ~~o~~ obredu v modernem zgodovinskem računanju z ~~o~~ Puntschartovcem delom "Herzogsteinsetzung und Huldigung in Kärnten" l. 1899.

- Pri pristavi virov je bilo ~~potrebno~~ potrebno poiliti: ker se na dve vprašanji: na medsebojno razmerje ohranjenih virov in na virov iz katerega so posamezni viri izšli: odločili, t. j. kakšni so njihovi nam nedostopni viri in koliko so njihovi viri tudi sami neposredne pisne, o čem kaže tega kar opisujejo.

- Po pristavi virov se je ugotovilo da je najstarejši vloček iz Švalbarskega ogledata ki je bil pisan po predlogi iz 11. stol. ki je izgubljena.

Po vločku je pisal Otokar ki je opis obreda iz nemškega spomenika in po njem Janec Veliki v letih 1350-53.

- Po opisu v virih v Švalbarskem ogledata je ustoličevanje v 11. stol. potekalo sledeče:

Po ~~smrti~~ smrti starega vojvode so koseci - poseben sloj hmežjega plemena ^v na Slovenskem - na območju svojih posestih sodišče izbrali in ~~zapisali~~ zapisali svoje zaupnike, t. j. "dobri ljudi" ki jim je pomen slovensko pravo. Ti zaupniki so iz svoje vrste izbrali "odnosa družilo" pod čigar vodstvom so nato kot raztopniki družilo pripravljali in ~~glasovali~~ glasovali s sprejemom novega ^v vlada, ki jim ga je predlagal vladar. Če je bila večina za je to obdržalo last skupen delež vsega zlova.

Ljudstvo se je nato zbralo ob hmežjem kamnu. Vojvoda so prebrali v hmežu oblačila, ga posadili na koleno in ga kriznat pljčali sredi kamna, obrano ljudstvo pa je medtem zelo slovensko ~~hvalnico~~ hvalnico.

S tem je vojvoda sprejel vse svoje pravice. Med temi pravicami je bil gotovo tudi obred naselbe hmežjega kamna, simbola vojvodske oblasti, ki se je pozneje razvil v ovrhneje dejanje predaje oblasti na tem prostoru.

V času pred prevzemom fevda je bil bodoči vojvoda vključen in vrst fevdalcev tako da mu je sodil soditi deželo, po prevzemu fevda pa je moral fevdalec svojemu gospodu - vladarju pokloniti: jelena, kar se razlikuje od tedaj veljavnega podeljevanja vojvodskih fevdov s poporom. Ta obred ~~ni~~ nosi še vedno nekaj značilnih potez poklonitve plemenitostnega varalnega dneva, karšna je bila v veljavi za slovanske dneve v frankovski in nemški državi do okrog l. 1000.

- Ta oblika obreda vsrkator ni več čisti predstavnik starega podeljevanja oblasti novemu poglavosju oz. dnevu po plemenitem ali ljudem ~~obredu~~ obredu.

Prav dejstvo, da je ljudska skupina svoje glavne pravice že izgubila, da pa njihov nosilec ni fevdalno frankovsko plemstvo, ki v obredom na tej stopnji celo nadaljega stika nima, je najjasnejši dokaz, da obred izvira iz časa pred njegovim prihodom v državo, se itera svobodne Korantanije.

- Formalne vezi verjeto koristo ustoličenje povsem jasno v raznih slovanskih ljudstvih, kjer je enako vladarjev prestol simbol njegove oblasti (Hrvatij, Srbi, Čehi, Rusi) in kjer je reveran ~~na~~ nastop novega vladarja prav in ustoličenjem novega dneva, pri čem celo ne enake način in ustoličenjem na danst sedeč na dnevoem gradu v Pragi Italov v Korantaniji.

- Kosove je od fevdalcev delilo to da niso imeli zemljiškega gospodarstva od področij, pa da v ta gospodarstva niso bili vključeni; pa tudi navadni svobodnjaki niso bili, ker so imeli svoje sodstvo, svoje posebne vojaške dolžnosti, bila pa so tudi izredno zelo povereni z vojvodo. Pravilni smo prav v korviki izdati dvočimile korantanskega dneva, o katerih nam sloji vini včas ne goščajo.

- Nalostivim ljudi fevdalci pa se prav v ogorčenem srednem boju v času najhujšega fevdalnega nasvinjevanja slovenskega svobodnjaka po 820 v Korantaniji niso mogli odreči vsakršni opori v okviru domačega pblivstva. Opri so se na kosove, ki so kot nedanji dvočimile korantanskega dneva predstavljali v nastajajočem domačem srednem fevdalcev prilično deljeno telo in jim postili njihove stoz pravice, tako se je med temi pravici ~~mo~~ mogel obraniti; tudi ustoličevali obred preko velikega zgodovinskega preloma v razčrtu 9. stol.

- Sredi 12. stol. je reginila korščna volitna veča, podelitev v fevd se izvšuje posebej pred ustoličenjem, ustoličenje se spremeni le še v formalno izročitev oblasti, v posebno obliko prelomitve še pravno veljavnemu novemu vojvodi Okrog l. 1300 vključuje kosovo še neposredno v zemljiška gospodarstva, računsko se stopljati z področij, kar se različi do 16. stol.

- Okrog l. 1286 se je uveljavilo načelo, da je ustoličenje posebnost vsakega člana nove vojvodske dinastije.

- Obred ustoličenja je po l. 1414 dokončno pogadel. Friderik III. (cesar), ki je smatral, da je kmeki obred (6) preveč poniževalen za njegovo dostojanstvo in ki se je hotel osvoboditi katoliških plemenskih posebnosti in s tem doseči svojo oblast, se je konec leta 1443 po deljšem pogajanju s koruškim knezom odprstil dolžnosti, da bi se moral podvržiti temu obredu.

PLEMENSKE IN DRŽAVNE TVORBE ZGODNINEGA SREDNJEGA VEKA NA SLOVENSKEM NASELITVENEM PROSTORU
V VEZODRUŽNI ALPANI

- Engels namreč drčavo kot sredstvo poviše v socialni ~~in~~ vladejčnega naravda; kot opozit na vladanje, ki se je oddelil od stariše družbe, ko se je ta razregila v nepomisljiva nasprotja.
- Kralji na družbeno razloženost po marksističnem učnju kažejo v gospodarskem, torej v notranjem razvoju posamezne družbene skupnosti.
- Pojem država srednji vek sploh ni poznal. To je pojem političnega sveta novega veka ki je v 19. stol. postal splošen normalen pojem političnih organizacij različnih oblik vseh časov in ljudstev.
- Gerhard Sappolje leta 1442 predlagal, da v zgodnjem srednjem veku vzhodni evropski ne bi govorili o državah, ampak o gospodarskih krovah, kar gotovo bolj ustreva jeziku visov in takratnemu stanju.
- Zveza pod Samom ~~in~~ v prvi polovici 7. stol. je najstariša dokumentirana slovanska politična skupnost nasploh.
- Temeljni nosilec, enotaj katerega se je odvijalo življenje v političnem, družbenem in pravnem pomenu te besede v zgodnjem srednjem veku, je bilo plemo. Zgodnje srednjeevropska plemena niso skupnosti; iz tega razloga, ker več so to politične skupnosti, ki jih povezujejo neka skupna tradicijska jedra oz. običaji, ki so jih te heterogene skupnosti vsele za svoje in jih priznavajo. Tudi plemo Karantancev je bilo politična kropa, brez dvoma pa je bilo to slovansko plemo. Seizualjeno je bilo iz dveh skupin Slovanov, ki so se v prostor vzhodnih Alp naselili konec 6. stol. od S in J, kar je iz Hrvatov in ~~in~~ Duplebov in domačih romanskih stasalev.

Knjazevina Karantancev je bila najstariša zgodnjemidnjeevropska plemenska kropa, ki se je izoblikovala v vzhodnoalpskem prostoru.

Paul Diakon na območje Karantanije prvi l. 669 uporabi izraz Carantanum, kjer je čivel poseben gens Sclavorum. Etrogenca Karant. je bila razhajena do vrede 8. stol., ko Karantanci okrog l. 740 jasno stajajo v neod- od vladstvom Bizanta - prvega po imenu pomanega kneza.

Slovanška beseda knez (knjaz) je porojena od germanskega imena Kuningaz, ki pomeni gentilskega kralja „najljubša postava“. V dolgo zgodovino s. in prv. tretjine 9. stol. nam je pomembno poznanih osem imenov Karantanec. V tem času je bila to krlitelna knjzevina odvisna od Bavarcov oz. Frankov, ki jo navadno obravnavajo svojo gentilno ureditvo.

V tretjem desetletju 9. stol. je grofovska uprava ravnjala gentilno. Ker se šteje vladarski dinastiji se domneva da je knjezi rod, katerega prvi poznani član je Borut vladal Karantanem in najmlajši generaciji pred Borutom, druga l. 700. Zduji po virih prani član tega rodu je bil Holimir. Po njegovi smrti je prišlo do tretjega političanskega upora (vejetno poveran in izumrtjen dinastije), ki ga je radušil s sebo neposredna vojaška intervencija Tarila III. l. 772.

- Knjezi oblast so simbolizirali obredi, insignije in realna moč (družina). Črna plemstvo tistega časa je bilo internacionalno.

- Ta notranja struktura oz. organizacijsko-ustavni model slovanških plemen na vhodnem in jugovzhodnem robu frankovske države ni bil nekaj zelo podobno strukturo, npr. politična čnost plemenskih klovb, obstoj vrhnjega družbenega sloja (plemstva) in istovajno vlogo vladajoče dinastije in knera, čigar oblast s nastanja na družinsko roditelj oprijemalcev in vojačarov, sočasno tudi pri germanskih plemenih zgodnjega srednjega veka.

- Karantanija pa ni bila edina plemenska tvorba na tem področju. Kone 8. stol. je prišlo do etnogenetskega procesa formiranja novega plemena Kormilcev, ki se l. 820 omenja v Frankovski državni analizi. Kormilci omenjajo le anonimni ravnatelj geograf Pavel Diakon, in Frankovski državni anali. Kormila je nastala kot posledica propada Avarov kar je pripeljalo do velikega procesa družbenega in etničnega preslojavanja, ki se je odigral na nedolgi avstrijski tleh (talmat so se pojavili tudi Sorabani, Celi, Hrvat; Gudustrani, Timočani, Abodriti). Poleg Karantanije je bila to druga slovanška gentilna knjzevina v V. Alpem postoru. Kot njikov dux gentis bi lejo sodil Wonomerus Slavus. V letih 791-796 je ta knjzevina prišla pod oblast frankovskega vladarja, pri tem pa je povsej vejetnosti obdržala svojo gentilno ureditvo in bila vključena v furlando mejno krajino.

Po ugonu kjerovita Posavskega, ki je pitegnil tudi večina
 tributarna slovanska plemena se je v dvojsetih letih 9. stol.
 uprava na meji začela spreminjati. Takrat je grofovca uprava začela
 ravenjavati gentilno, kar je pomenilo, da je frankovski comes, ki mu
 je morda podelil frankovski vladar in v čigar imenu je grof tudi
 izvajal razpajo na oblast, ravenjavil plemenitega duha in z njim
 ravenjavno gentilno usdihtev. V karantaniji je bil tako na mesto
 radnyega lomocnega Jnera F TGRDA postavljen bavovski grof,
 HARTWIM.

- Slovenci oemlje ima izrazit značaj evropskega prametnega vzlišca.
 - Z naselitvijo Slovanov v VAlpe konec 6. in v začetku 7. stol. so se na
 slovenski prostor začeli uporabljati pojmi, ki so ga označevali kot slovenski
 (Sclavorum provincia, Sclavorum regio, Sclavorum patria, partes Sclavorum,
 Sclavinia) in njegovo prebivalstvo kot slovanske. Slovani so sami sebe
 imenovali Slověne - ta oblika imena je prvirica in črna v storočnem
 slovensčini. (omnara imena je slov - a slov - torij, kar se štiri, in označuje
 pripadnika ljudstva, ki govori in razume (obisi) izgovorjeno besedo, in
 razliko od slovanskega pomenovanja. Nemci na germanščini ljudstvo
 ki se rdi nemo, ker govori go. kuje). Tojci so Slovane označevali na dva
 načina: s prevzemom imena, ki so ga Slovani uporabljali zase in njegovo
 adaptacijo v germščino oz. latinščino ali pa tudi s svojim imenom, s
 katerim so označevali Slovane. Za Slovence so je uporabljala omaka
 kot Wenden, Windische s katerim so Nemci označevali Slovence oz.
 Slovence vzhodnoalpskega prostora.

- Slovenska zgodovina pomeni zgodovino slovenskega oemlja od prvih
 sledov stovera na njem in je zato ~~prvi~~ prvirica, zgodovina
 Slovencev pa je mlajša in pomeni zgodovino enega naroda, ki sta
 je na oemlju, na katerem živijo Slovenci danes, izoblikoval se
 postopno, v dolgem zgodovinskem razvoju, katerega živisice opda v
 cas od 16. stol. naprej.

- Naselitveni val Slovanov v VAlpe je doseglo svoj vrhunec v zadnjih desetletjih
 6. stol. in se končalo v začetku 9. stol. Prvi val slovanske naselitve je
 prišel iz S in področja vzhodno slovanske jezikovne skupine. Okrog l. 550
 se je ta val obrnil k področju današnje Moravske pol. J, prek Donave
 med Trauno na Ž in Dunajem na V, rajel je najprej oemlje zgornje in
 spodnje Avstrije in se nato po dolinskih alpskih rek postopoma širil v
 notranjost vse do Karavank in ob Dravi se naprej post. JV.
 Drugi naselitveni val Slovanov je prišel iz JV in je bil tesno povezan
 z Avari. Po osvojitvi Sirmiana l. 582 (Sremna Nitrovia) - Langobardi so
 se s tega področja umaknili v Italijo l. 568-600 z Slovani začeli napredovati
 proti SZ

Slovanci - Avarski napredovanje je povzročilo propadanje starih antičnih študij, med njimi tudi cerkvenoz. cerkvene organizacije. Do srednj. l. 588 je v slovansko-avarske roke padla regonija Pannovija, do l. 591 regonija Podravje, v naslednjih letih pa je na območju regonije Drave srednj. tundra že prišlo do sporov s sosedi: Bavarci. Druzična meja na E Slovenije se je izoblikovala v različni 8. stol. v boju med Slovani in Langobardi, kjer so Slovani naselili do raba Frankovne ravnine.

- V Evropi so se Avari pojavili prvi l. 560 in v letu na mejah Bizantinskega cesarstva ob spodnji Donavi. L. 567 so skupaj z Langobardi uničili Gepide in se leta kasneje naselili v Panonijo z Langobardskem skotem. Njihovo naseljevanje se je nadalje razširilo po ravnetju stoz metropol antičnega Ilirika - Sirmija l. 582.

Začetki Samovega avarskega plemena l. 623 in obleganje Carigrada l. 626 sta povzročila velike spremembe. Posledici Avari, ki so jih močno pretresli notranji spori, poverani z zelo oslabilno močjo regana, so na več desetletij praktično izgubili iz vidanja bizantinskega plemena.

- Samo po rodu Frank in trgovec z orožjem, je izkoristil prilikost se deloval v boju proti Avarom in postal vladar do svoje smrti l. 658, prve srednjeevropske in nasplet rane slovanske državne tvorbe. Teritorije te države je bralo Sred Donave, obsegala pa je tudi prostor kasnejše Karantanije v V. Alpi.

po Samovi smrti l. 658 so Avari obnovili svojo oblast nad večjim delom slovanske Srednje Evrope, ne pa tudi nad slednjimi Slovani. Samo, kot nam izvirajo izvirno - Abrejeva spisa, je bil samostojni vladar na vse svoje sosede. Šele dobri osem desetletij pozneje, srednj. l. 740 je avarski pritiski toliko narasli, da so morali karantanci z od svojih Amerom Bonitom v obrambo pred vzhodnimi sosedi priti na bavarsko pomoč in podporo.

- Karantanci naj bi svoje ime izpeljali iz največjega zbirnega perokinskega imena postora, na katerem so živeli. Ime je bilo prvotno poverjeno z območjem Gosposvetskega polja, od koder pa se je razširilo na vse poznajmo, ki ji je vladal Amer z Kriškega grada. Ime ni samo pred-slovanskega temveč tudi pred-simonskega izvora.

- Kajzerova Karantancev je bila najstarejša zgodnjerednjevstka plemenska kraljina, ki se je oblikovala v vzhodnoalpskem prostoru. Karantancev stragovra je bila razširjena pred vodo S. stol., verjetno okrog l. 700, ko so Karantanci okrog l. 740, v raji dramatičnih in cel prihodnost odločilnih odločitev, jasno stajali v zgodovini.

- Po smrti Boruta so na prošnjo Karantancev Bavenci z dovoljenjem Frankov l. 749 podali domov Gorvoda, ki je postal hner vendar je po šest letih umrl. Po istem postopku mu je sledil bratranec Hotimir, ki je v Karantanciji prizeljal tudi prvega sabburškega duhovnika s čemer se je začel kriščanski misijon v Karantanciji. Hotimir se je obrnil na sabburškega škofa Virgila in ga prosil naj ga pade misijonirati, vendar je ta posel odposlanca parrajinskega škofa Modesta. V času misijona je bilo povsem več cerkev toda pomenke so manj le dni, ki jih je posvetil Modest in se novcujejo na stare central in s tem tudi na tradiciji Korica. Marijina cerkev pri Gorze Sveti je štala poleg starejšega noriškega glavnega mesta Viranuma in je skupaj z nasproti stojicim Konstium gradom predstavljala politično in versko središče Karantancev.

Modest je ostal v Karantanciji do svoje smrti l. 763. Njegova smrt je sprožila prvo proti kriščanski veri in z njo zveranemu hneru najezinsko reakcijo Karantancev opozicije. Ponovni upor je razjet izbruhnil l. 765 vendar ga je Hotimir hitro razušil. Po Hotimirjevi smrti je prišlo do tretjega in najslabotjšega upora, ki ga je razušil že neposredna intevencija Tosila III. l. 772. V času tega upora v Karantanciji ni prišel noben duhovnik.

Po razušitvi upora je po vsej verjetnosti postal novi hner Valtcurek. Veri o Sabburkom so bile ponovno vzpostavljene in do Virgilove smrti l. 785 je v Karantanciji prišlo še šest skupin misijonarjev. Enelo j nadaljeval tudi Virgilov naslednik Arn.

Na olmočju Karantancije so v poznih anjevanih niso bili dejavni le sabburški misijonarji kot opisuje vir CONVERSIO BAGOARIORUM ET CARANTANORUM, ampak tudi misijonarji iz Oglye, Regensburga in Predosem Freisinga.

- Ker so misijonarji novo vero gotovo osvajali v domačem jeziku je prišlo do nastajanja slovanske kriščanske temi nologije, z njo pa se je oblikoval tudi t.i. kulturni jezik, ki ima zaradi širine misijonske drzije globalni in medplemenski značaj.

- Najpomembnejša pa sta slovanskega misijona so Britanski znameniti. (11)
To so tri v karolinški minusculli napisana in v enim latinskem besedilu,
ki se danes nahaja v Münchenu, ohranjena slovanska besedila. So najstarejši
najstarejši ohranjeni teksti v latinski abecedi in so sestavni del gotskega
kataloga čne knjige, ki jo je škof uporabljal pri maši. Kraj napisu BS ni
identificiran, v gošterja pa videta v prvi vrsti regija Korvota ali sam
Freising. V vsebinskem pogledu sta BS I. (972-1022/3a) in BS II. (p. l. 977)
obseva splošne opovedi, BS II. (p. l. 977) pa je tudi strojno reditven zakon
o grehu ter opomin k poroki in opovedi.

Z dobrimi razlogi se domneva, da so BS nastali iz karolinškega misijona
in karolinškega karolinškega misijona, ki so ga slovanski priseljenci prinesli
tudi v Kocjeko Panonijo. Ostaja pa nesporodbitno dejstvo, da ~~so~~ so se
ohranjene verzije uporabljali samo med Slovenci in da predstavljajo
njihovo učeno kulturo ob prelomu tisočletja.

- To kot ostala zgodnje srednjveška so tudi slovanska čivela po svojem
plemenskem pravi, ki je pri Slovanih hranjena ~~in~~ neregistrirano, kot
slučaji. To pravo je dočivelo nekatero spremembo v različnem misijona
in v tretjem desetletju 9. stol., ko je frankovski JV rejela reforma, ko
je gotska uprava ravnjala staso gentilno.

- Knez; beseda izhaja iz germanske besede ~~KUNINGAZ~~ KUNINGAZ, ki pomeni gentilskega
kralja največja povelja.

- Kosovi so izrazita slovanska posebnost, saj se hrani hjer so čiveli, ali
narebino, ki s svojim imenom opominjajo na južni, nahajajo med regonjo
Anitro na S in Koljo na J. Najstarejša navedba KOSENTZES je iz
mede 10. stol. Nemi so ta družbeni sloj poimenovali z EDLINGER (plemenit)
njude, oglejski jeziki pa so, naverujoč se na langobardsko tradicijo fudanskega
povelja, ranje uporabljali imena REIMAKKI, ki je pri Langobardih pomenil
poseben vojaški sloj. Ta družbena skupina je počasi izgubljala svoje
privilegije. V listinah 12. in 13. stoletja so kosovi še enakovredni z
mimistralnim plemstvom, v posebnem srednjem veku pa so samo še
dmetje z nekaterimi privilegiji. ~~Ime~~ Ime kosovega imena, ki je
slovanska posebnost, ni slovanski. Nemogoče je ugotoviti, ali je bilo v
vzhodnoevropski pastora uvoteno samo ime ali pa tudi skupina, ki ga
je nosila. Kosovi so torej že obstajali, ko so jih Bavarci ob prvem
stidu z alpskimi Slovani že smatrali za plemenite. Prav tako ima kralj
obred, v katerem dmet kosov na hrušjem ramenu simbolno preda oblast
v vojvodini Kosovci v hruško obleko poblebenemu vojvodi - kosej simbolu
velikega enadnega - svoj pravo le v predvedalnem času. Neposreden stik kosovov
z karolinškim/karolinškim hruškom/~~hruškom~~ vojvodo in njhova povelja z
vojvodo slučbo dela teorije o kosovih kot družini (vojvodnem plemstvu)
karolinškega hruška vdratajo zelo atraktivno in spregledljivo.

- Slovansko Posavje je prostor, ki ga je v zgodnjem SV prihajalo ime **(12)** Carniola. Ime, izpeljano iz teritorialnega imena Carnia, ne pomeni nič drugega kot "mala Karnija". Furlanski langobardi Pavel Drakon je bil prvi, ki je konec 8. stol. na slovansko deželo (patrik Slavorum) na V Furlaniji uporabil pojem Carniola, izpeljan iz furlanske geografske terminologije. Iz teritorialnega imena izpeljano gentilno ime Karniolci pa se prvič omenja l. 820 v Furlanskih družinskih analih. To pomeni se je v zgodnjem Posavju začelo oblikovati najkasneje konec 8. stol. in je ime dobilo po regionalni ljubi je bilo..

FRANKOVSKA EKSPANZIJA PROTI JV

- L. 774 so si Franki priključili langobardsko državo in nato l. 776 se razširili na jug. L. 788 je Karol Veliki odstavil še zadnjega bavarskega plemenskega vojvodo Tassila III. in ~~istovčasno~~ pridobil bizantinsko Istro. Istega leta je prišlo na S ob rodoljubnosti pri Donavi in na S v Furlaniji do prvih frankovsko-avarskih bojov. L. 791 ~~je~~ bil iz teh Furlanij do prvih frankovsko-avarskih bojov. L. 791 je bila iz teh rodoljubnosti izpeljana ofenziva, ki je začela vojno. Odločilen frankovski vojaški uspeh je bil dosežen l. 795, ko je talatni furlanski vojvoda ERIK pobel svoje vojvode pod vodstvom Vojnomira Slovana v Panoniji med Donavo in Tiso, kjer je splenila avarsko vladarico - RING. Urodo avarskega kaganata je ~~zavzela~~ talatni vojaški ponovni vojaški prod Frankov pod vodstvom Karlovega sina Pipina v osvoje Panonije l. 796.

Na ruševinah avarskega kaganata, ki se bolj kot fizični konec dočivel politični zlom, so se Slovanci in drugi drobni načeli zverovali v nove lokalne in regionalne skupnosti. Oblikovati so se začeli nove etnogeneze.

- keršeno ~~na~~ vprašanje novoosvojenega ozemlja je bilo sprva usredotočeno na hitro in uspešno uvedbo misijona. Do posebne sinode je prišlo l. 796 v vojaškem taboru ob Donavi v Panoniji kjer so 5 misijonu upravljal škofje iz Pipinovega spremstva. Sklenjeno je bilo, da se priseljencem ne bodo lotili nasilno ampak bodo svoje pridobivali duše in ne desetine. Ob tej priložnosti je Pipin tudi določil Dravo na mejo med sabalburškim in oglejskim misijonskim področjem v Panoniji, kar je njegov oče potrdil l. 803. Karol je l. 811 določil Dravo na uvrsteno mejo v kranjski. Najbolj uspešno se je lotil priseljencem Sabalbusq, ki je l. 789 upeljal poznj. meškega škofa Teodorika, medtem ko se je misijonarstva Oglej lotil po l. 803 pa se to se je osredilo na bližnja področja. Panonija je bila v grobem priseljena do šestdesetih let 8. stol., torej do prihoda Cirila in Metoda.

- Slovanski Slovanom je iz Sisa ob sotočju Kolpe in Save kot prvi vladal Ljudevit Posavski. Posavski sledilca so se l. 818 bronavili pri toževali cesarju Ludviku Pobožnemu nad hmitostjo in nestroptjo prefekta Furlanske meške kadalora, naslednika l. 789 ubitega Erika. Naslednj leto je Ljudevit prišel apor. Pridržali so se mu tudi Karni slci, del Karantancev in Timočani. L. 820 je furlanski vojvoda Balderik, ki je nasledil l. 819 umlega kadalora, ponovno podrgel Karantance in Karni slce. Po večkratnih vojnah meel Franki in Ljudevitom je ta moral sbežati v z Palmacijo kjer je bil l. 823 ubit.

Balderik je bil l. 828 odstavljen saj je bil obtožen za vrgubo velikega območja v Panoniji. S od Drave kamor so leto poprej pridrli Bolgari. Na njegovo ozemlje so bili postavljeni štiri novi grofje.

ISTRA IN FURLANIJA

- "Izjemenbujaša listina o pogodovino Istre v zgodnjem 9. stoletju, je raziskoval sodnega rebera, ki je piteral ob Ritanu v krajem nasledja. Po rebera je prišlo nasadi pitočke predstavnikov istrskih mest in lastelov l. 824 odposlancem Karla Velikega nasadi ravnanja vojvoda Ivana. Ritanu je plicit tako priča o naselitvi Slovanov v notranjo Istro, da je ga tudi podoben vpogled v upravno strukturo provincialne bizantinske oblasti. Predosem pa priča o različnih fevdalizaciji, ki se je razala v fevdalca, v pravaanju prej državni, dolodrov med zasebne dolodre virolega nalaganju stitvene obveznosti - tlaca. S periodom Istre pod Franko konca 8. stol. je bilo slovanco priseljivanje močno vzpodbujeno.

- Langobardska preselitev v Italijo l. 568 je imela za posledico, da se je (trojdelno območje oglejskega patriarha razdelilo med dve državi, med bizantinsko in langobardsko. Državna razdelitev je povzročila, da se je l. 607 razdelila tudi patriarh. Tako sta se oblikovala gradskih in oglejski patriarh.

- V Furlaniji je po novejših domnevah deloval samostan sv. Ivana pri itavim Timava na meji med Istro in Furlanijo, kamor so pridajali mnogi romarji saj so tam hranili evangeljor, za katerega so večili, da se v njem nahaja tudi avtograf Markovega evangelija. Na posamezne sbove strani tega kodexa, ki je nasadi knaja Lijer ga dones hranijo man kot 100 leti evanđeljar, so vpisana imena številnih romarjev iz 9. stol. in 10. stol. Med temi imeni najdemo Witigowa, ki je bil okrog l. 860 grof v Karantani, opolnjajanonskega Prilimo, pa tudi Pava, Rihertja in Engitvaltra, ki so približno ob istem času bili pomembni vodilci oblasti v Vzhodni prefekturi. Zapisano je tudi ime bolgarskega kono Borisa, cesarja Ludvika II. in Karla III. Debelega, Bratislava, ki je bil v 9. stol slovanu in v območja med Dravo in Savo, in prvega knega Hr. Trpimira

- Ordinatio Imperii iz l. 817 oz. razloži francoske države (17.) med tri oimove.
- Pribina slovaški knez v Nitri - pribežal je v V. prefekturo drug l. 833. Njegov beg se je končal l. 840 po pobujanem z prefektom Rathbodom in ko mu je Ludvik Nemški istega leta podelil v fevd obsežno zemljo z od Blatnega jezera ob reki Zali.
- Ob njihovi reki Zali v Blatno jezero je vgradil prestolnico, ki je ležala na zelo ugodni prometno-geografski točki. Poimenovala se je imenoma in tudnjavski rušicaj kraja sta bila odločitna za njegovo ime: Blatenski kotel / Mossburg / Urbs paludarum.
- Šele z udržitvijo Pribinovega položaja in z vzpostavitvijo gospodarske strukture v Panoniji so se Salzburga povrnili vsata v področje, ki mu je cerkveno pripadala že l. 796. Nagrada za Pribinovo uspešno delo pri konsolidaciji francoske Panonije in za "vzemo za boje in kraljevo službo" je prišla že l. 847. Takrat je Ludvik Nemški podelil Pribini v last vse, kar je prej imel kot fevd, kerati pa mu je podelil še grofovski mandat in ga s tem postavil za nosilca državne oblasti - če nje je bila izvzeta le ponovna posest salzburske cerkve, ki ji je še ostala imuniteta. Poleg funkcije grofa je med vojni ljudmi in posej imel položaj gentilmega kneza. Pribina se redno omenja kot žir v listini iz februarja 860. V grofovski in knezi oblasti je Pribino nasledil sin Kocelj. Pribino so drug l. 861 ubili Moravani.
- Smrt Pribine je bila posledica turbulentnih dogajanj v V. moči, ko se je Ludvikov sin Karlman upel očeta, saj je želel imeti svoje lastno gospodstvo. Tako je v letih 857-861 s svojega področja pregnal Ludvika, mesta grofe in njihove položaje razdelil s svojimi privrženci. Večina grofov je bilo pregnanih tudi Pribinov sin Kocelj, vendar Pribina je izgubil življenje. Karlman se je z očetom pobotal l. 865.

- S od Donave, na Moravskem, sta od l. 863 delovala dva ugledna bizantinska misijonarja, Konstantin in Metod, brata iz Soluna. Oba sta bila filozofsko izobražena. Kot misijonarja sta se odpravila že pri Krimskih Kararih in oba sta poznala slovaški jezik svoje mednarodne domovine. Na tej podlagi je Konstantin sestavil slovaški alfabetski glagolico, s katero sta razpisovala liturgične tekstne, ki sta jih prevedla. Na Moravskem sta začela uvajati slovaško bogoslužje, toda zaradi odpora francoske latinske duhovščine sta se Konstantin in Metod že najprej v začetku l. 867 umaknila z Moravskega preko Donave k Kocelju. Od tu sta na povabilo papeža Hadrijana II. že istega leta odšla v Rim, kjer je oprijel novi papež Hadrijan II.
- Februarja 869 je Konstantin, ki si je vzel ime Ciril v Rimu umrl. Papež je že istega leta poslal Metoda na čefa knezom Ratislavu, Svetopluku in Kocelju vendar ga je poslal nazaj v Rim, kjer ga je papež imenoval za nadškofa Sed Drave kvece Panonije in Moravske ter mu dal naslov rimljanskega metropolita (pojen l. 882 s strani Avstrie).

Bavarski grofovi naproti so l. 870 ujeti Metoda in ga obsodili kot uščivca v tuji deželi. Po ostri intervenciji papeža Jana V. l. 873 je bil Metod izpuščen. Najprej je odšel k Kocelju nato pa na Moravsko kjer je l. 885 umrl. Kocelj je iz pogodovine izginil najkasneje l. 876, ko je oblast nad Panonijo prevzel Karlomanov sin Arnulf.

ZATONI KAROLINSKEGA OBDOBJA

- Po letu 887, ko je Arnulf postal vzhodnofrankovski kralj, so grofovske oblasti v Karantaniji imeli dani bavarskih visokoplemiških družin. Na Kranjskem je l. 828 frankovski grof uvrstil upravno razmenjalo plemensko ureditel Karoličev in drug l. 838 je ta z bavarski V prefekturi pripadajoči prostor upravljal iz Bavarske izvirajoči grof Salacho. Klato se zelo na Ratolda v radujem desetletju 9. stol domneva, da je dot grof deloval v slovenskem Posočju.
- V Z, frankovski ovrhi so bili Nadžani prvič registrirani l. 862, ko so se morda vpleli v turbulentne dogodke v Podonavju, povezane s Karlomanovim upornim in Eastislovovimi težnjami za neodvisnost. V ta prostor so najpogosteje prišli l. 881 in se pri Dunaju opozdili z bavarsko vojsko. l. 892 so opustili Panonijo in se kmalu zatem naselili v Panonijo nizinsko med Tiso in Donavo. Obrambo frankovske JV meje je Arnulf sprejel tako, da je l. 896 Panonijo skupaj z Blatenškim roštelom inočil Braslava, slovaškemu kralju in frankovskemu vavala med Dravo in Savo v današnji Slavoniji. Nadžanski konjenci so si obrambni ukrepi niso ustavili. Plen, ki jih je elasti razsiral, je ležal na Bavarskem in pediseem v bogati S Italiji, kar so se prvič vohli že zalet l. 899. Že naslednje leto so planili po bavarskem zemlja z od Anitice, ki malo zatem pa se v Karantaniji. Z mišijskim bavarskim gospodarjem pri Bratislavi v račtetu julija l. 907, ko sta med številno bavarsko elito na bojnem polju obdržala tudi mejni grof Luitpold in sabeburški nadškof Teotmar, je karolinška ureditel na JV doloninsko posadke. Nadžanski konjenci so do seločilnega gospodarja pri Augsburgu l. 955, ki varnamuje konce njikovih plemiških porodov in račtet njikovega prilaganja rabskim oblikam življenja, več dot petindvajsetkrat prečali slovensko ozemlje. Pri vpadih v S Italijo je bila izredno opustasena Furlanija katero dnova ~~se~~ je pod vodstvom oglejskih patriarhov vrčila v drugi zalovici 10. in elasti v 11. stol. Tja so tako prišli mnogi novi kolonisti slovaškega rodu, ki pa so bili do konca SV asimilirani.

- Že l. 952 je Oton I. podredil oblast: bavarskega vojvode, ki je vladal na Bavarskem in Koroskem, in Veronsko in Furlansko moršo ter Istro. Bavarska je tukaj dosegla svoj največji razširjenostni obseg. Toda zaradi upora tamkajšnjega vojvode Henrika II. Prejehinca je Oton II. l. 976 od te prevladne in premočne bavarske vojvodine ločil vojvodino Korosko - ta se je v personalni uniji do l. 1002 na krajši čas rices še dvanajst odzvala z Bavarsko - katero je govedal tudi mejne krajine od Verone na Z. pač Istre, današnje Slovenije do Semmeringa na V. S tem se je pridružila verica, ki je v državopravnem smislu še od druge polovice 8. stol. Karantanijo navedovala na Bavarsko. Vojvodina Koroska je bila večja od nekdanje karantanske in tudi kasnejšo deželo Korosko je presejala v večkrat.

- Zaradi obrambe proti Madžarom je bilo v redemdesetih letih 10. stol. na V. in B. Bavarske in Karantanije organiziranih več po obsegu relativno majhnih mejnih grofov, ki so se imenovali po nemških morš, po slovenski pa krajine, ter so se navezovali na tradicijo karolinških mejnih grofov.

- Vzhodna morša, l. 946 prvič omenjena z imenom Ostarrichi;
- Karantanska krajina (morda Korantana), prvič omenjena l. 970;
- Podravska krajina, prvič omenjena l. 980;
- Savinjska morša (Saurina, kasneje tudi slovenska krajina - Nordica Slavonia) prvič omenjena l. 980;
- Kranjska - Carniola tudi morda Cereina, se prvič omenja l. 973 (njen center je bil grad v krajini; Chreina, Chrainbrach; ime Kranj se je razvilo iz keltsko-romanskega Carnium, Cereina pa je slovanskega izvora);
- Furlanija;
- Istra.

Že v začetku 11. stol. najverjetneje l. 1002 - ob dokončni naravnavi personalne unije med vojvodinama Bavarsko in Korosko - je ta velika politična tvorba razpadla in krajine od Mure do Save so bile podrejene neposredno kralju. Karantanska krajina je po sred. 11. stol., ko je mejnogrofovsko oblast v njej prevzela dinastija Traungarcev oz. Otokarjev, postala vredi še naravaja, ki je pripeljal do nastanka nove vojvodine in dežele Štajerske.

- Fevdalitem - jasen izraz uveljavljanja novega sistema je nastajanje zemljiških gospodstev, ki so bila temeljne fevdalne gospodsko-organizacijske ter sodno-upravne enote.

Frankovska država 9. stol. na večini današnjega slovenskega ozemlja in v glavnem ni posegla v obstojee slovanke družbene in gospodarske strukture, ker jih ni spominjala. Precizna mikrosaridrava Blejskega kota je pokazala, da se struktura slovanskega tujca ohranila nedotaknjena do druge polovice 10. stol. Feudalizacija in z njo povezan nastanek zemljišinskih gospodarstev na današnjem slovenskem ozemlju je v glavnem zelo proces druge polovice 10. in 11. stol. Osnovna mreža zemljišinskih gospodarstev je nastala s podjeljevanjem kraljeve zemlje, kjer so kraljeve zemlje, ki se ni bila prilagajala in je razpoložljiva pravica ravnje pripadala vladarju. S podjeljevanjem kraljeve zemlje vladar ni le nagajeval poravnanih svetnih in svetnih in svetnih fevdalcev na njihovo svetstvo, ker jih glaveval na njihovo svetstvo, ampak se je z nastajanjem zemljišinskih gospodarstev, ki so gospodarsko bistveno bolj izkoriščala naravne danosti, močno povečalo bogastvo poravnanih plemelj in. Znotraj kraj in so gospodarstva ustvarila tudi prvo oblastno in si ustvarjajo infrastrukturo - centri poravnanih gospodarstev - velikokrat so to bili prvi gradovi na našem ozemlju - so postali tudi vozlišča uporno, sodne in vojaške mreže.

- Izbrazani strofi, pri katerih ni dostajala nevarnost, da bi podjeljeno zemljo podedovali, so bili močna vladarjeva opora. Čeprav oz. strofi so dobivali tudi tako pomembne strofi, ki so vsebovali nadzor na strateški pomembnih alpskih prelazi, ki so povezovali Italijo in Nemčijo. V tem pogledu je imel Brixen, ki je ležal na brennerski poti, se lastni pomembno vlogo. Imeti brixenskega strofa na roveznika je pomenilo imeti to pot odprto. Podoben geografsko-strateški pomen je imel tudi oglijski patriarh med Alpani in Jadranom. Njegov pomen je narasel lasti tedaj, ko je opozicija lombardski mišini cesarja napla prelode preko Alp.

- V periferijo je s podjeljevanjem kraljeve zemlje prišlo mnogo plemiških rodov: - Saško Weimer-Orlamünde (v tretji četrtini 11. stol. imeli najvzpostavljeno oblast v Istri in na Kranjskem; prvotna posest se je na Gorenjskem raztezala na levem bregu Save);

- Eppensteinci (dedni korasdi vojvode 1077-1122; jedro posesti je prvotno ležalo ob regonji Kuri, kjer je pri Judenburgu stal tudi grad Eppenstein in v Korantavski krajini, kjer so bili mejni strofi);

- Spanheimi (dedni korasdi vojvode 1122-1269; poleg posesti na Korasdem so imeli na današnjem slovenskem ozemlju obojico Radgone in Trstobora v Podravski krajini, kjer so bili v prvi polovici 12. stol. mejni strofi. V njihovi državi je bilo še veliko gospodarstvo Lajha v nedanji Savinjski krajini in takratni Veliki Kranjski, njihova pa sta bila tudi Kostanjevica ob dolnjiški Kolpi in še lastni veliki deltiabli med Ljubljano in Ljubljano med:

- z Bavarske so v 12. stol. prišli Andechsi (dedovalci so weimar-olaniundsko posesti na V Gorenjem dem in si v Kemiški ustvorili svoje krajinske oreditve);

- z Bavarske so imivali tudi Traungauci oz. Otokrajci (od rade 11. stol. so bili mejni grofje v karantanski krajini, ki je pod njihovo vladavino, do l. 1192, prešla v vojvodino Štajersko);

- Goriški grofje so imeli svoje posesti na Bavarskem (v različnih 12. stol. so prišli ob srednje Sočo in se začeli imenovati po Gorici, najbolj pa so se uveljavili v času, ko so uvedene dinastije iz pogoje);

- Do konca 11. stol. se je tako v temeljnih potezah izoblikovala osnovna prostna struktura današnjega slovenskega zemlja, ki pa je bila še vedno podvržena stalnim spremembam. V tem času se je pričela tudi kolonizacijska asimilacija in fevdalizacija družbe. Glavno gibalno teh procesov, ki se niso odvijali ločeno oz. vsak zase, je bila težnja poravnanih zemljiških gospodov, da povečajo donos svojih novo pridobitih in s strani domačih Slovanov ekstenzivno obdelovanih posesti. Prvi korak v tej smeri je pomenila uvedba na bavarskih in drugih nemških kmetih že prispevnega kurbnega sistema, ki je v praksi re uveljavljeno natriletnega kolobarjenja v praksi omogočal večji donos.

Slovensko višje in nižje (kosevi) pleinstvo je predovalo dvoje, tj. tudi po tradicionalnem frankovsko-bavarskem pojmovanju svobodno plemiško lastnino, medtem ko je ostalo prebivalstvo bilo organizirano pod kranjski v kranjski, kjer se ob zelo ekstenzivnem gozdarstvu niso razvile zemljiške lastniške oblike kot na Z, tako da je njihova zemlja veljala za neprilasteno in s tem na kraljevo lastnino! Ker je bilo domačih prebivalcev na kolonizaciji velkokrat premalo, je dal zemljiški gospodarji kolonizacijo od drugod, vendar praviloma s svojimi posesti. Šele kasnejša kolonizacija 13. in 14. stol. je bila v gozdu, ki je dostopen, gozdarstvo manj aktivno in tudi v gozdu bolj poravnani svet.

S kolonizacijo se je ustvarila jezikovna meja, ki je v bistvu ostala stabilna od konca SV do 19. stol. in je potekala po Ziljskih Alpah do Dobroča, razila mimo Belgata in Osojste Tur, da nato severno od Gospe Svete na Sentlensko goro in naprej na Svinske planine ter Golico, nato pa se držala severnega podnožja Slovenskih goric do Radgane. Pojmoma, kot sta kolonizacija in migracija, se je tako pridruživša še asimilacija. To pomeni, da je v vseh priložnostih razenjal prevladovati kisti etični element, ki je kvantitativno prevladoval v starih naseljenih jedrih. Je pa vedno razumljivo, da so se jezikovni otoki, nastali ob kasnejši razširitvi kolonizaciji, ki je bila zveržena s kranjskim gozdom v težje dostopnih in višje ležečih krajih, ohranili dlje kot kisti v odprti priložnosti; vendar ne zato, ker so nastali kasneje, ampak zato ker so bili bolj izolirani.

Dobro primer se kaže v posestvu hišinskih otokov na krajdem velikosti 500 km².

Najdlje pa so svojo kulturno in jezikovno identiteto sledili potomei
 ki stili nemško govorečih kolonistov, ki so v 14. stol. pridržali in
 poselili kočevsko. Tu je bila največja kolonija nemško govorečega evropskega
 polivalentna gozdnega SV na Kranjskem; nastala je pod vodstvom ostenburških
 grofov, zemljinskih gospodov tega ozemlja. Prve koloniste so pripeljali v
 30-ih letih 14. stol. a svojih regornje doraslih posesti. To prvo
 maloštevilne nemške naselbine pa naj bi se kmalu pomnožile, saj naj bi
 cesar Karl IV. ostenburškemu grofu podelil drag l. 1350 300 ducatov
 upornih frankovskih in tliirinskih denarcev.

OD KRAJIN DO DEŽEL

- Za človeka srednjega veka v širšem srednjeevropskem prostoru so bile
 dežele tisti okvir, v katerem se je odvijala njegova življenjska
 velja oblasti v pravnem, političnem, vojaškem in od časa reformacije
 tudi v verskem oziru.
- Vlada v deželi, deželni knez, je postal tisti, ki si je uspel zagotoviti sodno in
 vsaj delno oblast nad deželnim plemstvom. Pot do deželnodnežje oblasti je
 imela izhodišče v velikih zemljiških kompleksih posameznih visokih
 feudalcev (grofje, mejni grofje, vojvode).

ŠTAJERSKA

- ~~Ime~~ Ime je dobila po centru moči, rodu Traungaucev oz. Otakarjev, gradu Steyer
 v pokraju vde Traun. Ta rodbina je v letih 1050-1056 dobila mejnogrofovsko
 oblast v karantanski krajini.
- Svoje zemlje so razdrožili in prečeli z delovanjem go l. 1122 Eppensteincih,
 l. 1147 go Spandei moncu Bernhardu Mariborskem, l. 1158 go Formbachih.
 l. 1156 so se jim podredili gospodje iz Stübinga, ki so bili lastniki gradu in
 sosesstva Gradec. Tam se je razvil nov center z deželnodnežjim
 vnosom, in sodiščem na kambojčonje plemiče.
- Otakar IV. je bil l. 1180 povzdignjen v štajerskega vojvode, njegovo gospostvo
 območje pa v vojvodino Štajersko. Zaradi gobavosti Otakar IV. ni mogel
 imeti druge rešitve za naslednika določil Babenberžane, ki so jo pridobili
 l. 1192 in ji vladali do svojega zrušenja 1246.
- V vsem zbudnodnežjem prostoru se je prav Štajerska prva in najhitreje
 razvila v deželo.

KOROŠKA

- Vajvodina je postala l. 976. l. 1077 so dedni koroški vojvode postali
 Eppensteinci, ki so bili prvi vojvode, katerih interesi so bili usmerjeni predvsem
 na Koroško. Dinastija je l. 1122 z smrtjo vojvode Henrika izumrla. Vajvodski
 naslov so dobili Spandeiinci, ki so ga obdržali do l. 1269. Eppensteinci
 posesti pa so dedovali Traungauci.
- Spandeiincem zaradi močnega polgicja Seeburga, Bamberga in Gorickih grofov
 pa tudi Ostenburžanom in Vouburških grofov ni uspelo ustvariti deželnodnežjega
 gospostva v vajvodini.

- Spanheimi so naslov poročili vojvod irgubiti l. 1269 o smrtjo Ulrika. Prvo ga je nato dobil Otokar IV. Premysl, cesar Italij ter avstrijski (20). in štajerski vojvoda, po njegovem popadu l. 1278 pa so si naslov l. 1286 pridobili Tirolsko-goriški grofje ki so ga nosili do 1335. Koroška pa se je ponovno dvignila šele od sredine 15. in v nasledni 16. stol., ko so oblast prevzeli Habsburžani.

KRAJNSKA

- Otokarska mejna grofija Kranjska se prvič omenja l. 973. Po ~~smrti~~ smrti l. 1000 je bil Kranjski mejni grof podvign oblasti Koroškega oz. bavarskega vojvode, nato pa neposredno kralju. Dvig v državno vojvodo je na Kranjsko pomenil večkrat hitrega razpada.

Ključne pozicije na Kranjskem so kar nekajkrat držali Ebersbergi. Ebersbergom so sledili Weimar-Ostamiundski tem pa oglejski patriarh. Na Kranjskem so za časa oglejskega patriarha vladali nemški kralji katerim je patriarh podelil mejnogrofovsko oblast skupaj z slubičkim fevdom Kranjskim v fevd.

- Kranjska v kateri sta cerkev in plemstvo imela ključne položaje, je bila keritorialno povsem razbita in razdeljena med pet velikih cerkvenih posestnikov (Oglj, Seeburg, Treising, Brixen in Kofa) ter še večje št. višnjeplemiških rodov. Med njimi so poleg Andechsov imeli oblast: vojvodski Spandemski, štajerski mejni grofje Traungaueri, grofje Ortenburški, ~~vojvodski~~ Korbški, Bogenški, in Višnjegorski ter svobodni gospodje Fuchsi, Turjačani in Zorniški.

- Tako je več kmetov imelo vplivo na avstrijsko koroško oblast, na Kranjskem. Na prelomu 12. stol. v 13. se je pod ostale začel dvigati istrski mejni grof in Kranjski "deželni grof" Henrik IV. Andechs. Ta je politi l. 1228 ~~umrl~~ umrl brez otrok. Njegovo ~~andechsko~~ andechsko-višnjegorsko dediščino so ga posesti dobili Babenberžani kočineje Friderik II. "Bojoviti".

Po smrti vojvode Friderika Babenberžana l. 1246 je ponovno vzp. vladal vojvoda oblast v Kranjski patudi v Avstriji in na Štajerskem kjer so Babenberžani vladali polnih 270 let. S poroko R. Agnera vdovo po Frideriku l. 1248 je andechsko-višnjegorsko dediščino dobil Ulrik Spanheimski.

Po Ulrikovi smrti l. 1269/70 je Spanheimsko posest prevzel Otokar II. Premysl. Otokarja se je ^{ujel} ujel l. 1273 na novo imenovan kralj Rudolf Habsburški. Sporod med obema kmetecema se je konical l. 1278 pri Dürndorfu na Horavskem polju med Dunajem in Bratislavo kjer je bil Otokar ujet in kmalu ubit. Oblast so prevzeli Habsburžani, ki so na tem območju vladali v zavezi z Goriškimi grofi do l. 1379, ko so Habsburžani dedovali za goriškimi grofi Albertom III., kar je pomenilo, da se je njihova deželno-koroška oblast razširila do Kelve. l. 1382 se je Habsburžanom podredil Trent.

GORISKA

- Dežela Goriska je nastala iz posesti in deželstev sodišč Goriskih grofov na Krasu in v srednjem Posočju. Z uveljavitvijo deželstevneje oblasti Goriskih na njihovi teritoriji se je dežela Goriska iztrgala iz Furlanije, ki se je pod svojimi deželnimi knezi, tj. zgledni patriarhi, tudi razvila v deželo z deželnim saborom, ki se je imenoval (judanski) parlament in deželnim pravom, kodificiranim l. 1366. To pravo je dobilo tudi veljavo goriškega deželnega prava.
- Obsežno gospodstvo Goriskih grofov se ni nikoli razvilo ne eno samo in enotno deželo.

21.

CELJSKA

- Celjski grofji so bili najpomembnejša plemiška rodbina, ki je izvirala s pašlora današnje Slovenije. Visele družbeni položaji so bili prvih smembah, (votna posest, čas pojavil se v listinah in kipična rodbinska imena govornijo za njihovo asvirsko posestvo (Asvirin je bil odvetnik samostana v Koperi in soodnik njegove samostanoviteljice Heme). Od okoli l. 1130 so se imenovali po Posavinju, od l. 1173 pa po Žavneru, gradu na SE robu Celjske kotline, ki so ga verjetno zgradili še v prvi polovici 12. stol. na svoji sledilni posesti. L. 1302 so gospodje Žavnerci izročili svojo svobodno posest Habburčanom in jo od njih takoj nato prejeli v fevd. Še pomembnejša pa je bila pridobitev velikega dela dediščine grofov Korbšteti, ki jim je l. 1333 prinesla Celjo, njihov nov center. L. 1341 jih je Ludvik Bavarski povzdignil v Celjske grofe, kar je l. 1372 še dodatno utrdil cesar Karel IV. Poleg dinastičnih zvezav pa so bile na vrhu Celjskih v prvi polovici 15. stol. odločilne zlasti zveze Hermana II., ki je sicer pol stoletja vladal celjski hiši, z madžarskim, češkim, nemškim ter rimskim cesarjem Sigismundom Luksemburškim. Celjani so zaradi te zveze postali tudi najmočnejši nemški posestniki v Sloveniji in Zagorju (v svoji titulatari so nosili tudi naslov grofov Zagorških). L. 1396 je Sigismund imenoval Hermana za slovenskega in dalmatinskega bana. Tudi ambicije Fridenikovega sina Ulrika so bile v veliki meri usmerjene na Madžarsko, kjer se je hotel uveljaviti kot srbnske mladoletnega kralja in sorodnika Ladislava Postumusa, vnuka Borbe Celjske. Končni rezultat celjske madžarske politike je bil Ulrikov uboj v beogradske Andriji Kalemegdan l. 1456 in s tem konec celjske dinastije. Odpor Habburčanov proti deželno-posednemu položaju grofov Celjskih je bil razložen l. 1423, ko se je vojvoda Ernest Zeleni pod Sigismundovim pritiskom formalno odrekel fevdnemu gospodarstvu nad Celjani, ki se od takrat dalje tudi ne pojavljajo več v političnih listinah štajerskega plemstva deželnemu meru.

L. 1436, v času ko je bil Fridrih V. na romenju v Palestino, je cesar
Sigiomund brez njegovega soglasja poveljnik Celjske grofe v državi 22.
Imena ter grofiji Celje in Ortenburg - Stronec v Lembergu (razorna)
državna feuda. Poleg tega so dobili še novčini in rudniški regal ter
ograjno sodišče v Celju.

Ker so Habsburžani s tem, ko so Celjani dobili pravico do ogradnega sodišča,
irregularno velike količine ozemlja, Fridrih V. ni mogel priznati privilegija
l. 1436. Zaradi različnih vojnih dejavnosti je pravice in interese je najprej
brerupsko protestiral pri Sigiomundu, nato pa proti Celjanom sprožil
vojno (vojno), ki nam je podrobno opisuje Celjska kronika. Šele
l. 1443 je nato Fridrih - že kot kralj - priznal deželno Lembergi položaj Celjskih.
Ti pa so morali s Habsburžani skleniti pogodbo o dedovanju, ki jo
Habsburžanom reče trinojst let - pramora Ulrika Celjskega l. 1436
v Beogradu - prinesla celjsko deželno. Vojni dvojeletni razvoj posebno
Celjsko deželo je bil s tem prekinjen in končan. Je pa Celjska grofiji
proti Štajerske še vedno bila obdržala poseben položaj v upravi.

ISTRA

V tem postopku sta se od različnih 9. stol. razvijala dva različna tipa feudalnega
reda: na eni strani je bilo poveljniški organizator in nosilec javnega življenja
mesta (komuna), na drugi pa zemljiško gospodarstvo. Politična meja med
benedito in habsburško Istrijo je v globem sledila prav meji med tema
dvema tipoma organizacije oblasti (po razloku l. 1420, ko so Benediti umikali
posvetno oblast ogledih patriarhatov).

Med letoma 1155 in 1152 so Benediti s posameznimi internimi mestji od
Pulje na S sklenili pogodbe o različiti in svetovi ter
jih tako naredile na svoje svetle, fideles. Benediti nadoblast so nato
med leti 1267 in 1289 priznala svoji vsa istrska mesta razen Pulje,
ki je podeljena l. 1331 in Tilj l. 1421. Edino Trst je l. 1382 na svoji
gospodarje priznal Habsburžane.

PREKMUJSKE

— Od konca 9. stol do 1918 je spadalo v modratsko politično in državno
sfero.

Škofje se ni so dvajzali le z cerkvenimi uradniki, ampak so bili tudi politiki, visoki državni uradniki, najvplivnejši svetovalci, družinski člani, inženiri, vojaškovodje, zemljoradni gospodarji, kolonizatorji, mestni gospodarji, mecenari in intelektualci. Posebej ali so tipično značilnost srednjoveškega časa: neposredno preletanje profanega in sakralnega.

CERKEV

Z naselitvijo Slovanov v V Alpe na računih zgodnjega srednjega veka je antična cerkvena organizacija na katoliškem slovenskem ozemlju dosežila v celoti propadla. Le v romanskih primorskih mestih v bizantinski Istri, kamor so proukantični begunci iz notranjosti verjetno prinesli tudi določeno tradicijo krščanstva iz kontinentalnega sledja se je Cerkev obdržala kot institucija. Tudi v srednjoveški Škofiji (na njej so razširjene Trst, Koper, Novigrad in Pican in notranjost Istri) so stale najmanj na tradiciji starih antičnih mestnih škofij in tudi stare vernosti med njimi če so niso imele, tako kot Trst, in ni tudi neposredne kontinuitete.

Temeljno potro svoje celotne srednjoveške cerkvenoupravne strukture je slovenski prostor dobil iz leta 811, ko je v gorah med oglejskim patriarhom Karlom in sablariškim metropolitom Arnom, Karel Veliki razdelil, naj v Korantunija v cerkvenem oziru razdeli med omenjeni cerkveni jurisdikciji po reki Dravi. Že leta 796 pa je Karlov sin Pipin na vojaškem pohodu v Avonijo, ki sta se ga udeležila tudi Arn (tako kot sablariški škof) in Vrsar predhodnik Pavlin, Dravo določil za sablariško - oglejsko cerkveno mejo v Panoniji. To določilo je Karel Veliki l. 803 tudi potrdil.

Z naselitvijo Madžarov in njihovim ~~razširjenjem~~ podstranjenjem je bil pomorski prostor v cerkvenem oziru na novo organiziran v nadškofiji: Ostrogon (Goran, Freustergon) in Kalocsa.

Začetki organiziranja prvih skupin so nejasni, nemara pa segajo na Koroskem S od Drave že v drugo polovico 9. stol., na oglejskem področju pa v čas po koncu madžarskih vpadov sred 10. stol. Prvo so začele nastajati obsevirne skupine središč pri skupinskih cerkvah. Te so imele edine pravice krsta in pogelba ter izvajave cerkvene desetine.

Enega od prvih nastankov skupinske mreže so predstavljale stari škofiji in cerkveno - misijonski centri 9. stol., s katerimi lahko na današnjem slovenskem državnem ozemlju sledimo predvsem na podlagi nedavnih tipičnih in starih patriarhijev. Lastniške cerkve so poleg škofijsko - misijonskih cerkva predstavljale glavni temelj nastajajoče skupinske mreže. Osnovna skupinska mreža, ki je v poznem srednjem veku doživela še številne spremembe, se je pri nas v glavnem izoblikovala v 12. stol., na Koroskem in Primorskem pa nemara že nekoliko prej. Osamljena poročila pa pričajo, da so se povsemni ostavirjogantskih navad obranili še daleč v pozni SV. Tako so po besedah oglejskega patriarha Bertolda že v začetku 13. stol. v odročnih krajih slovenskega dela njegove metropolitije mnogi odrahi umirali brez sakramentov.

Eden od vzrokov te zgorajše krščevosti je morda tičal v (praviloma) latinskem bogoslužnem jeziku, ki ga preprosto človek ni razumel; je pa ljudstvo vedela molilo in prepevalo v domačem jeziku, o čemer nam pričajo slovenska besedila Škričevega rokopisa iz prve polovice 15. stol. Jevrejsko svito so premoščali tudi tako, da so čupniki, ki niso ~~obvladali~~ obvladali jezika foranov, nastavljali za to ugodnejše namestnike, vidno je.

Znani vedno večje razvejanoosti: čupniške mreže in rodati ključnega neoprednega upravljanja čupnij iz oddeljenih centrov, kot sta bila Sabzburg in Ogliji, so od rodniških desetletij 11. stol. začeli organizirati: vmerne udruženostne stopnje - arhidijakonat in škofije. Arhidijakonat: so v svojem upravnem območju nadzorovali po več čupnij. Nacelovali so jim arhidijakoni, ki so imeli predvsem nadzorno oblast nad

poravnanimi čupnijami. Največ, kar osem arhidijakonator je bilo na oglijskem območju I od Drave do Soče in ~~Kolpe~~ Kolpe, kjer so arhidijakoni vse do vrde 15. stol. predstavljali edino vmesno stopnjo med čupnikom in patriarhom. Tambrajniji arhidijakoni posebnega srednjega reda so zato namesto oglijskega patriarha pogosto opravljali tudi vikariatske. Pozneje so se kot patriarhovi namestniki v arhiepiskopatu (generalni vikariji) v tem postopu uveljavili škofje iz Pična v Istri.

- L. 1461 oz. 1462 je bila ustanovljena škofija v Ljubljani.
- L. 1228 je bila ustanovljena škofija pri Sv. Andreju v Katscher dolini, od koder je škof Slomšek veličko karnejo (l. 1859) prenesel njen sedež v Ptujbor. (polet te škofije sta bili l. 1216 ustanovljena škofiji Chiemsee in l. 1218 na ocenjuja itajevske škofije v Seckau)
- L. 1072 je bila ustanovljena ~~sebzburška~~ sebzburška sufraganška škofija v Kobi na Koroskem

SAMOSTANI
- leta 1230 je dal nadškof Eberhard pripeljati iz rodnih Boce v ~~sebzburška~~ sebzburška Ptuj menihe dominikanskega reda. Soustanovitelj je novega samostana so bili gospodje Ptujski, ki so v Veliki Nedelji naselili križevnike, tj. menihe nemškega vitiškega reda, ki so jim razpeli kolonizacijo in dušno pastirstvo na postopu med Dravo in Rušo.

- Med nove meniške redove, ki so delovali tudi pri nas istojemo dominikanci, križevniki, minoriti (franciškane), avgustinci, ivanovci (kasneje malteski vitiški red), klarice in tudi dominikanci.

- Njihova uveljavitev je med drugim povezana z svemarom mest, kjer so nastajale tudi njihove postojanje. Večinoma so se uveljavili iz dušnopastirske dejavnosti in si ra svoj ideal izbrali uboštvu - pridigarji oz. berastri redovi. Na ta način so se razvijali od starijih redov, kot so beneditinski, cistercijani in kartuzijani. Prvo obstoj samostana katerega imed berastih redov v naši naselbini je včasih odločilen dejavnik, da se je leta že štela za mestnansko in da je bila dovolj velika za vzdrževanje katere ustanove.

Prvi samostani so v štirih današnje Slovenije nastali že v 12. stol. 1
črpar so Slovenci; predniki Slovencev prišli v stik z benediktinskimi
menihi že v 8. in 9. stol. Samostani, tudi če niso stali neposredno na slovenskem
ozemlju so stali na rojnih slovenskih verzih in molitvenih območjih.

Zanimiva sta stali samostani na otoku Aua na Čiernem jezeru kjer so
bist deli bivali Karantanci dveh rodov, ter samostan sv. Petra v Sabotburgu, ki
je bil hkrati monastična skupnost in sedež ~~sa~~ salburškega škofa. Pomemben
je bil tudi samostan v Imichenau, kjer je drug l. 769 ustanovil bavarski vojvoda
Tasilo in dveeno nalogo misijona med Karantanci. Isti vojvoda je verjetno imadu
po l. 772 v sami Karantaciji ustanovil samostan v Molebichlu pri Spittalle,
ki je danes najstarejši samostan na Koroškem in hkrati na staroslovenskih tleh.
Veliko število samostanov je bilo na območju karolinške Furlanije ki se je v 9. stol.
razširila na velike del slovenskega ozemlja. Večina teh samostanov se je nahajala
Vod čez Viden - Ogulj. Konec 11. stol. sta bila v Furlaniji, na Z. obci slovenskega
stničnega ozemlja ustanovljena benediktinska samostana v Požacu in Možacu,
medtem ko je na S. v karantansko-koroškem prostoru v 11. stol. nastala des
osem benediktinskih postojanj: dva čezca (St. Georgen am See, Kropa) in
sest moških (Osorje, Admont, Millstatt, St. Paul, St. Lambrecht, Arnoldstein in udel
Podlehtram) samostanov.

- Prvi samostan, ustanovljen v prostoru današnje Slovenije, je bil cistercijski samostan
v Stični na Koroškem. Ustanovno listino nanj je l. 1136 izdal oglejski patriarh
Peregrin. Prvi menihi so prišli iz štajerskega samostana Rein - V samostanskem
okrožju je nastala najobsevejša oblika srednjeveških rodelsov pri nas, ki so
svojih kvaliteti ne razstajajo na sodarno evropsko produkcijo. V prvi polovici
15. stol. je bilo v Stični razpisani več verzih besedil v slovensčini:
molitev pred pridigo, Salve Regina, različne velikončne germi Naš Gospod je od
smrti vstal in obrne skupne glosne govodi.

- Oglejski patriarh Peregrin je bil tudi ustanovitelj edinega benediktinskega
samostana na Slovenskem, tistega v Goranem na Štajerskem, iz l. 1140.
Samostan je hujšje dobival in samostana v Melku v Spodnji Avstriji. l. 1473
je bil samostan dokončno razpuščen.

- Tretji samostan, ki je bil v 12. stol. ustanovljen v današnjem slovenskem prostoru,
so poselili menihi tretjega velikega reda kraljevega časa - kartuzijani. Stajenci
mejni grof Otakar III. Traunganeec je prv na meji svojega gospostva, pri Konji ab
l. 1164 ustanovil samostan Žiče, prvo postojanko tega reda izven njegovega
matičnega francosko - italijanskega področja in hkrati prvo kartuzijsko stelo
srednjeveške nemške države. Prvi menihi so prišli v Žiče po posredovanju
Papeža Aleksandra III. iz same matice Grande Chartreuse (Velika Kartuzija),
samostana, ki ga je v bližini Grenoble v Franciji l. 1084 ustanovil sv.
Bruno in po kartuzijani tudi dobili svoje ime. Žiče so svoj
vpluv dosegle na pelonu 14. stol. v 15., v časa cerkvene skrinje.

V obdobju od 12. do 15. stol so na ~~na~~ ozemlja današnje Slovenije nastali
des štiri kartuzijski samostani. Slabo desetletje na žičnem samostanu
je namreč škof Henske ustanovil kartuzijo Jurkloster blizu Ljubljane.

97-225

Ustanova je že konec 12. stol. propadla; vendar jo je l. 1209 obnovil avstrijski (26) in štajerski vojvoda Leopold VI. Babenberčan. Tretjo kusturijo na slovenskem tleh in omenjenem ozemlju, v Bistri na Kranjskem, je drug sede 13. stol. v okviru vojnega velikega ljubljanskega gospostva družin z očetom Bernhardom ustanovil koroški vojvoda in gospod Kranjske Ulrik Spanheimski. Zadnja pa je nastala kusturija v Pletenju na Dolenjskem, ustanova Hermana II. Celjskega iz prvih let 15. stol., v kateri je bil mogočni graf tudi porojen.

- Nedaleč stran od Pletenja stoji v Kostanjevici ob Krki cistercijanski samostan, ustanova Bernhorda Spanheimskega iz l. 1234. V Kostanjevico so menihi prišli iz Vetrinja na Koroškem.

Prav Španheimski poverave o Franciji in Zahodnem nesplah, pa so morda vplivale na prihod viteškega reda templarjev v Ljubljano l. 1167. Pomnevo so prišli na mesto, kamor je vojvoda Bernhard v treetku 13. stol. nosel menihi viteške red (Križarje). O tem nam poročajo sicer zelo pomeni, a ne ranemahjivi podatki.

- V 13. stol. je na območju današnje Slovenije že stalo 21 samostanov s sedov. Poleg dominikancev v Ptujju so v tem času nastali še trije cisterijski samostani dominikanci (Veleovo l. 1238, Studenice pred l. 1245, Mosenberg l. 1251), tri postojanske meniškega viteškega reda (Velika Nedelja, Heklska in Ljubljana; vsi go leta 1200) in predvsem šest minoritskih samostanov v mestih in naselbinah (Gorica l. 1225, Koper ok. 1260, Ljubljana 1242, Celje verjetno pred 1250, Ptuj go 1250, Maribor ok. 1250). Število samostanov je raslo do krize in preloma v 15. in 16. stol., ko je več samostanov propadlo ali spremenilo svoj namen.

- Samostani so bili najpomembnejši nosilci in centri kulturnega življenja v SV na ozemlju današnje Slovenije. Njihovo numerično pomen nastajanje v tem prostoru - drug tri stoletja je razcepljen življenjski razčlanitva - je pomenilo razvoj razvoja kulture. Kot srednjeveška kulturna središča padejo poleg samostanov v postopnem predvsem se bogate slofijske residence in dvorji dvori ter seveda univerze. Prva slofijska na današnjih slovenskih tleh je nastala že okoli 15. stol. v Ljubljani, kjer je dvorja dvora pa sta tudi ~~tu~~ bila samo avri: dvor Gorških grofov v Gorici, kjer pa ni vidnih značilnosti na kulturna področja, ter dvor Celjskih grofov (Durov) v Celju, toda o francem dvorju je propadli tudi dvor. Od ostalih plemiških gradov je le še na Turjaku na Kranjskem znano, da je že v SV v njem začela nastajati kasnej zelo pomembna knjižnica kamrajskih gospodov, ki se danes deloma hrani v kongresni knjižnici v Washingtonu.

- Pri samostanih gre za ustanove ki so v moničnem prvč go francu antične primerke v slovenski prostor kulturno življenje, katero je bilo običajno v Evropi. Knjižga je bila meniško ozročje in to stališče ki je veljalo povsod po Evropi, je l. 1170 izvedel Godefroy iz Sainte-Basile-en-Arge v Normandiji iz znamenit stavbom: "Samostan brez knjižnice je kot grad brez oči". Tudi srednjeveški samostanski knjižnic na Slovenskem je imela go dostojen značilni podatki največjo zbirko knjigov biblioteka kusturije v šicah.

- Samostane in njihovi imenice so začele nastajati že ob ustanovitvi posameznih samostanov, kaj so določene nekatere posebne družbe prinesli s seboj že prvi misli in materinskega samostana. (Stični samostan - opat Falkland (umrl l. 1140)).

Prvi dedelci, ki so bili najpomembnejši v slovenskih samostanih, je bilo v največji meri na prvi in najrazličnejši starijsi besedil, in v prvih avtorskih delja je bilo pravično malo. Še največ jih je nastalo v karolinjskih samostanih, vendar so bili avtorji brez imena po postulu tuji.

DRUŽBA V GIBANJU

PLEMSTVO IN GRADOVI

Posveti gradovi so pomenila moč in v tem smislu je bilo v vojni povzeto ravnanje, razredni ali pa posebnih gradov merilo vojaškega uspeha. Kdor ni imel gradov, ni mogel vladati. V procesu nastanka družin in vzpostavitve družinske oblasti se je pomen gradov karal že v tem, da so nekateri gradovi, ki so bili sedaj družinske oblasti, dali ime posameznim družinam: npr. gradovi Tirob nad Meranom in Steyr ob Avstriji, ki sta dala ime Tirob in Štajerski. Doseči izključno pravico do gospodnje gradov unotraj lastnega družinskega gospodarstva - t. i. grofjeval - je bil eden glavnih ciljev veljavljajčega družinskega družva in kralj: eden glavnih uslovov družinske oblasti. Gradnja novih gradov, ki so postajali reprezentativni objekti in ki so se neovčen ~~odražali~~ odražali družinski položaj njegovega stanovaleca oz. lastnika, ali pa tudi le privedava in docidava, ki je povečevala kloris in vidnost, je bila namreč poverena v ogromni stroški, ki so jih lahko zmogli le najbolj bogati in najuglednejši posvetni plemiči ter grofje. Pred veljavljajčjo gradnjo v visokem srednjem veku je kot plemiško bivalstvo prevladoval v vasi stojeci dvor, curtise, ki spada med najstarejši in osrednje sestavine nastajajočih plemiških gospodarstev.

Gradovi (ali bolje rečeno utrjene in razčrtane postojanke), ki so jih Slovani najpogosteje imenovali gradoviča, v frankovski dobi niso imeli bivalstvene funkcije - tako kot visokosrednjeevropski relativno majhni plemiški gradovi ampak so kot prostorsko obsejni ter iz zemlje in lesa zgrajeni objekti v glavnem služili visokemu pabivalstvu in priverčalstva v stični, kot bežigradi.

Prav izključno se karolinjsko obdobje pa je bilo tudi odločilno obdobje za razčetke plemiških gradov. Eden najstarejših gradov današnje Slovenije blijski, ki se že l. 1011 omenja kot sedišče tamrajskega lošrega gospodarstva Grofov in Freisinga, omenja tudi grad, ki se go domaće imenuje "Bosisen" vendar ga ne imamo niti natančneje lokalizirati niti funkcionalno opredeliti. Še starejše, vejetno že antične predhodnike so vsej vejetnosti imel plajski grad oz. utrdba. Grad v Brivah na Korodnem je lep primer reprezentativnega maceja nekaterih visokosrednjeevropskih gradov.

Gradovi so bili tudi središča mejnih kneževin, ki so se od sred. 10. stol. izoblikovale v jedrnatih - alpskem prostoru. O tem zelo razvedno piča znamenje imena mejne kneževine in imenom njenega najpomembnejšega gradu (grafija Kranjska - grad v Kranji - Chrainburg/Kranj; Podravska kneževina ali marka - "grad v marki" - Marchburg/Maribor; Ptujška kneževina - marchia Ptovinensi). Ptujščanski grad je bil središče obširnega ravninskih kraljevine zemljiškega gospodarstva. Plemiči so se začeli imenovati po gradovih, iz grajskih imen so začeli nastajati priimki (Habsburžani so dobili ime po Habichtsburgu (Jutriški grad), ki je bil v gozdu blizu Brugge v Švici). Poimenovanje po gradovih je bilo le pojavna oblika globoke in daljnosežne spremembe v strukturi plemstva, ki je dostikrat privedla do "od rodbine do rodu". Pred obratom k socializaciji je bila organiziranost plemstva bolj kot v obliki rodu poudarjena v obliki rodbine.

Za razliko od ranjših agnatskih odnosov, ki dominirajo še danes, so takrat prevladovali kognatske zveze. Odločitnega pomena ni bilo sledenje po generacijah, ampak je bila večinska sorodstvena zveza, ki so se vzpostavila v notraj ene generacije. S pričetki v moč in ugled, plemiško rodbino je lahko posameznik zelo hitro pridobil moč in ugled, čeprav je bilo to vsej delno zavezano in izgubo lastne identitete. S pojavom "rodovnih hiš", se pravi gradov kot plemiških bivališč in centrov lastnega gospodarstva, ki se je prenašalo v moški liniji (največkrat na najstarejšega sina), pa se je pri plemstvu dokončno uveljavilo agnatsko mišljenje, razporedje generacij v moški liniji.

Prvič se pravi čas uveljavitve gradov kot plemiških bivališč in gospodarskih središč je bilo 11. in 12. stol., medtem ko moderno razumevanje graditve gradov v današnjem slovenskem prostoru umesti v obdobje od sred. 12. do sred. 13. stol. tega gradov so določali proučno-geografski, reprezentativni in strateški dejavniki. Nasprotje je bilo to, da 12. stol. gradov še relativno malo in njihovo gradnjo so si privoščile le redke, so pomočnega, položaja in ugleda izkrajajočih denarje in gospodarske dvigane iz vrst svobodnega plemstva. Nesvobodni plemiči, ministrali in še nižji moščiči in vikari so živeli v stolpih, ki so morali stali še v vaseh. Nižje plemiške družine so šele v 13. stol. začeli v večjem številu graditi gradove. To je krati tudi čas, ko se je pomembnejši del svetjega plemstva, ministrali, začel osvoboditi osebne odvisnosti in omejenosti. V 14. stol. je bilo plemstvo na Slovenskem že pravno izenačeno in je začelo v naslednjem stoletju soditi pri ločnih zadevah.

Če vse visokoplemiške dinastije pri nas velja, da je njihovo mesto v slovenski zgodovini odvisno od njihove vloge v zgodovini slovenskega prostora. Po vojni jeziki je bilo visoko plemstvo na Slovenskem petično nemško čeprav nekoliko primeri kažejo, da so v tih krajih razumeli in govorili tudi slovensko. Če mnogo bolj so morali jeziki slovenskega dela poznati nižji plemiči, kmeti, ki so na vojnih gospodarstvih imeli patriarhalno odvisnost, saj si drugače ni moglo predstavljanj njihovega izvajanja pravnih pristojnosti.

- V pomnem srednjem veku se je začel izenačevati tudi osebnopravni položaj dvojnega prebivalstva v statusu podložništva. To prebivalstvo se je dotlej razlo od 10. do 13. stol., med oboj močno razlikovalo in je obsegalo celo paleto različnih stopenj o goloma "SVOBODIN" in "NE-SVOBODNIK". Prigadnost eni ali drugi stopnji (skupini) pa se je gnanjala iz roda v rod.

- Gospodstvo je bila razložitelj v največji meri utemeljena o položajem v produkciji, rlasti v dvoobdelbi agrarnih obratov motraj zemljiških posestev na dvoje in hube. Nesvobodnjak je prvotno predstavil delovno silo na dvoju, ki je obdelovala gospodovo, tj. dom in kuhinjo zemljo. Zato je bil bolj odvisen kakor svobodnik, ki je delal na samostojnejši obliki obrata in je bil zato nekoliko bolj prost. Že v kolonizaciji, ki dobi 11. in 12. stol. pa so dvoji po drugi podluki izgubili prvinjo go in. Prvotnost je začel hbiti v istem. Namesto starega razlikovanja po prirojenem položaju raine prevladovale določanje osebnega položaja kmitta po razmerju do zemlje, ki jo obdeluje. Podložnik je postal vsakdo, kdor je v obdelavo prjel podložno zemljo. Tudi pri korovih kot posebnem dvoobdelnem sloju je prišlo v pomnem srednjem veku do enake spremembe: koseški položaj se ni več presojal po rajstvu, temveč je bil kosec, kdor je posedoval koseška zemljišča - kosešćine. Ogronna večina kmittov se je tako dokončno rnenčila v položaju podložništva, ki ga je bilo konec sele l. 1848 z zemljiško odveco.

- Kmetje (oz. agrarno prebivalstvo naselb) so v največji meri - čprav neizločljivo živeli v naseljih, v manjši meri pa so bili raztreseni po samotnih kmittijah in vaseljih (komo skupaj stojee kmittji se ne pomenijo vasi, ampak monjo biti te med seboj tudi funkcionalno povezane). Vaselja je imela določeno samoupravo oz. avtonomijo, ki je bila navidoma dionna, v rernici pa ra načrtane inredno pomembna, saj je obsegala npr. sprejemanje obveznih davkov o krajju in čaru opravljanja nedrskih poljskih opravil, o rpusćanju živine z pari na sicer obdelovalnari oveta, upravljanje skupnih vartih naprav in zemljišć ter podobno.

- Največje št. vasi v današnjem slovenskem prostoru je nastalo v čaru intervencije kolonizacije od 10. stol naprej. Takrat se je postopoma začela oblikovati kulturna krajina, ki je nastala z gospodarsko rabo in z graditvijo človekovih naselbin. Te imajo porcel nepravilne oblike in so rardeljene na tri grude, gre običajno za starije gručaste vasi, kjer so hise praviloma ravnostene brez posebnega reda. Take vasi utegrejo hraniti v svoji poljski rardelitvi tudi kak roni in na predvedalno dobo. Če pa so porcel rardeljene v geometrijsko pravilne oblike, na delce, tj. na dolge in ozke njive, pri čemer so hise običajno postavljene v vrsti ob cesti (t. i. vrstna ali obcestna vas), gre ra ponovadi mlajšo obliko kolonizacije, čprav so tudi gručaste naselja nastajala z roneje. Vredator pa vrstne vasi in rardelitve polj na pravilne delce opradzajo na načrtno kolonizacije pod vodstvom zemljiškega gospoda v čaru, ko je bil plug že intervencije v rabi.

V mnogih vendar ne vsi predelki slovenskega ozemlja se konec srednjega
 veka in še dalje v novi veži starišinske vaske skupnosti; imenujejo župan,
 upravnik se s tem pojmom označuje tudi starišinska skupna vas, včasih pa
 tudi samo notresene skupine kmetov. Po svoji razširjenosti je beseda župan
 splošno slovanska, kar pomeni, da je morala biti vsaj večini Slovanov
 znana že pred prvimi večjimi premiki. Ne izključuje pa to prvina imena
 (in/di) funkcije župana od sošedov, katerimi so Slovani tedaj bili v
 stiku. Z uvajanjem zemljiških gospodstev na slovenskem naseljenem
 prostoru v 10. in 11. stol. je staroslovanska družbeno-gospodarska struktura
 doživela bistveno spremembo. Zemljiško gospodarstvo si je pridobilo izvirno
 županom na čelu; kdor je hotel se naprej gospodariti, je moral prej ali
 slej sprejeti zemljo od gospoda po novem družbenem sistemu - in to z vsami
 posledicami glede bremen in osebne odvisnosti. Staroslovanski župani so
 se, poenostavljeno povedano, začeli spominjati v zemljiškogospodarske
 nižje gospodarske "uradnike" - podobne našim starišinskim, ki so jih
 poznali v nemških krajih - , ki pa so obdržali nekaj svojih posebnosti.

Medtem primeri kažejo, da je župan lahko nastopal v več vlogah: lahko
 je bil organ zemljiškega gospodarstva, organ vaitke samouprave, pa tudi
 organ lokalnega sodišča (tj. sodišča za nepriviligirane sloje),
 kjer je nastopal kot predsednik.

MEŠČANI IN MESTA

- Mesta in z njimi povezano meščanstvo, so v slovenskem prostoru nastajala zlasti
 v 13. stol. Na podlagi ponovne oživitve denarnega gospodarstva ter z njim povezanega
 razvoja obiti in trgovine, ki sta se ločili od agrarne proizvodnje, so začeli
 nastajati koncentrirane naselbine, katerih prebivalci so se prekladujoče ukvarjali
 s trgovino in obitno dejavnostjo. Tudi v pravem oziru so te naselbine in
 njihovi prebivalci predstavljali posebno, od agrarnega okolja ločeno skupnost.

- Le v Primorju, v kateri so koncentrirane naselbine, od katerih so se nekatere,
 kot npr. triest, imenovali tudi civitates, precej stariše in imajo naselilven
 kontinuiteto iz antike. Kljub temu pa so bila ta severnoitalijska naselja,
 kjer so ~~so~~ vsaj posredno rezidualni šloffe, najmanj do 11. stol. pretežno agrarni
 in olivarski centri, veliko manj za redišča meščanske obiti. Simbioza
 agrarnih in meščanskih funkcij je bila značilnost primorskih mest. Antično
 mesto je bilo upravni center širšega agrarnega raledja in primorska mesta,
 kjer so razliko od notranjosti kontinuiteta iz antike ni bila preinjenat,
 so to lastnost obdržala tudi v srednjem veku. Povsem drugače je bilo pri
 mestih v notranjosti, ki so se s svojim nastankom v visokem SV izločila
 iz agrarne okolice. Razlike med obema tipoma mest, ki sta se razvila v
 slovenskem prostoru (obalna in celinska mesta), so bile velike in pomembne.
 V primorskih mestih se je do konca 13. stol. razvilo mestno pleme, s
 patriciatom, v katerem so se redovile meščanske in plemske značilnosti.
 V celinskih mestih patriciata ni bilo.

- Iz upravno arhivnih višev so se primorski kraji v visokem SV prelevili v centre
 obiti in trgovine, torej v mesta v klasičnem pomenu besede. Za velike
 del prebivalstva je to pomenilo preusmeritev od poljedelstva k obiti.

V notranjosti je na meščansko naselbino - trg ali mesto - veljal isti kraj, ki je imel najmanj pravico tedenskega sejma, njegovi prebivalci pa so hoteli svobodni ljudje imeli pravico do obitni in trgovske dejavnosti. Mesta so bila praviloma večja in bolj strnjena naselja od trgov, imela pa so tudi pravico do mestnega obzidja in do suverene mesta. Do tega razločevanja je prišlo šele 13. stoletje, kajti vse do 13. stol. je bil en in isti kraj lahko imenitno označen kot mesto (civitas, urbs) ali pa trg (forum, mercatum).

- Viroroglaviti gospodje, ki so bili tudi lastniki obsevnih (territorialnih) zemljiških gozdstev (ali pa so jih imeli v posesti), začeli ustanavljati mestne naselbine. Posameznim krajem so podelili ustrezne pravice - kot sta npr. pravica do sejma in do obzidja - ki so karščen kraj kvalificirale kot mesto ali trg. Zemljiški gospod na čigar ozemlju je mesto nastalo, je postal mestni gospod s tem ustrezajočimi pravicami v mestni upravi in sodstvu. Mestno gozdstvo samo pa se je z izoblikovanjem posebne pravne sfere notraj mestne jurisdikcije teritorialno, gospodarsko, družbeno in pravno izločilo iz petično ograde strukture zemljiškega gozdstva. Prvo večino slovenskih mest v notranjosti je bilo fiksirano s privilegijimi listinami, ki so jih izstavljali mestni gospodje. Od statutarnega prava primorskih mest se je privilegijsko pravo celinskih mest razlikovalo v tem, da ni bilo avtonomno postavljeno in da praviloma ni fiksiralo že obstoječega običajnega prava, ampak je reguliralo posamezne aktualne zadeve. Na ta način so posamezna mesta sčasoma lahko prišla do privilegijih drugih, v katerih so bili opisani posamezni mestni privilegiji; mestni gospod jih je nato poljeval kot celoto.

- Skrajša vsa pomembnejša mesta na ozemlju današnjega ^{Slovenije} nastala v 13. stol. Najgostejše so nastajala na prometnih krajih ob sarvalinskih ovzilih antičnih potokov in/ali pod pomembnimi gradovi in v okolici njihovih gozdstov. (STR. 42)

- V strukturi feudalne družbe so predstavljali meščani poseben nov družbeno skupino, ki se je razlikovala in položaju ter tudi v pravnem pogledu ločila od ograde okolice. Njihova najbolj tipična lastnost je bila, da so bili osebno svobodni in da so opravljali isto gospodarsko dejavnost (v prvi vrsti v trgovini in obrti), ki je bila po pravu pridržana le njim. Poleg tega so imeli pravico do soupravljanja mesta, ki se je izražala v mestni skupnosti. Od dobčnosti, ki so priznavale meščane, je bila na prvem mestu dolžnost varovanja in obrambe mesta, katero je spadalo tudi vzdrževanje obzidja. Praviloma je bil meščan le tisti, ki je imel v mestu nepremičnino v obliki hiše in se je preživljal z meščanskimi dejavnostmi, tj. z obrtjo ali trgovino. Dostop do članstva v vodilnih mestnih organizacijah je bil v primorskih mestih odprt le patricijem. V celinskih mestih, kjer mestnega patriciata ni bilo, se je med meščani v praksi uveljavila diferenciacija, ki je temeljila na premoženju.

- Temeljne poteze mestne avtonomije, ki je v veliki meri ostala nespremenjena do 18. stol., so se v glavnem stabilizirale v 14. stol. Avtonomni organi so se v celinskih mestih razvili iz dveh korenin: iz mestnega sodnika kot zastopnika mestnega gospoda in iz zbora (Zupščine) vseh meščanov. Drugi vir avtonomije je bil zbor vseh meščanov, ki se je pod primorskim vplivom, kjer se *communitas civitatis* prvič omenja v Trstu l. 1139 imenoval *comuni*. Zbor oz. *comuni* je pod predsedstvom mestnega sodnika odločal o kmetih in soditi razdeloval.

Mestnega zbirana je Ljubljana kot edino hraniško mesto dobila - po ogledu stajarskih mest - šele l. 1509, pa se to bolj iz prostiromskih razlogov kot iz nuje.

- Po jezikovni in etnični prirodnosti je bilo prebivalstvo srednjeveških mest v slovenskem prostoru heterogeno: bi-oz. trilingvitem je bil tu, na stičišču slovanskega, romanskega in germanskega sveta, nekaj slovičjega. Mestno prebivalstvo je bilo v veliki meri produkt dvojne migracije - iz vasi v mesto in iz mesta v mesto. Prva je prizeljal v mesto nove, večinoma nižje sloje (mestnega) prebivalstva iz agrarne okolice, druga pa je premicala obrtnike in trgovce iz mesta v mesto.

- Čelo v glavnem in največjem dovoljnem mestu v Ljubljani so jo v 16. stoletju predstavljali Slovenci v času reformacij, ko naj bi v hrani živelo 6000 ljudi, najmanj 70% prebivalstva. Po izvornosti tuje mestno prebivalstvo je bilo ra narodnostno sestavo slovanskega prostora manj pomembno, zato pa je bila njegova vloga koliko večja v gospodarskem oziru, zlasti v trgovini. Tako so bili v Ljubljani v razletu 16. stol. najpomembnejši trgovci južnonemškega dvosa, karnejo pa so bili še posebej številčni Italijani.

(SP 272)

1425
 1415
 1436
 1322
 1333
 1341
 1372
 1387, 1410, 1420, 1433
 1420
 1430
 1435
 1436
 1423 - od 1308
 1437
 1438
 1439
 1440
 1441
 1443
 1456

KOROŇSKÉ VOJVODĚ

14. stol.
 1899
 11. stol.
 1306 - 1308
 1340 - 1343

KOŠICKÉ

10. stol.
 mezi 12. stol.
 obzrak l. 1300 do 16. stol.
 obzrak l. 1286
 1414
 1443

PLEMENSKÉ IN DRŽAVNE TUORIBE V V ALPAH

1442
 623
 664
 medzi 8. stol - 740
 obzrak l. 700
 769
 772

820
 711 - 716

17550
 17551
 17552
 17553
 17554
 17555
 17556
 17557
 17558
 17559
 17560
 17561
 17562
 17563
 17564
 17565
 17566
 17567
 17568
 17569
 17570
 17571
 17572
 17573
 17574
 17575
 17576
 17577
 17578
 17579
 17580
 17581
 17582
 17583
 17584
 17585
 17586
 17587
 17588
 17589
 17590
 17591
 17592
 17593
 17594
 17595
 17596
 17597
 17598
 17599
 17600
 17601
 17602
 17603
 17604
 17605
 17606
 17607
 17608
 17609
 17610
 17611
 17612
 17613
 17614
 17615
 17616
 17617
 17618
 17619
 17620
 17621
 17622
 17623
 17624
 17625
 17626
 17627
 17628
 17629
 17630
 17631
 17632
 17633
 17634
 17635
 17636
 17637
 17638
 17639
 17640
 17641
 17642
 17643
 17644
 17645
 17646
 17647
 17648
 17649
 17650
 17651
 17652
 17653
 17654
 17655
 17656
 17657
 17658
 17659
 17660
 17661
 17662
 17663
 17664
 17665
 17666
 17667
 17668
 17669
 17670
 17671
 17672
 17673
 17674
 17675
 17676
 17677
 17678
 17679
 17680
 17681
 17682
 17683
 17684
 17685
 17686
 17687
 17688
 17689
 17690
 17691
 17692
 17693
 17694
 17695
 17696
 17697
 17698
 17699
 17700
 17701
 17702
 17703
 17704
 17705
 17706
 17707
 17708
 17709
 17710
 17711
 17712
 17713
 17714
 17715
 17716
 17717
 17718
 17719
 17720
 17721
 17722
 17723
 17724
 17725
 17726
 17727
 17728
 17729
 17730
 17731
 17732
 17733
 17734
 17735
 17736
 17737
 17738
 17739
 17740
 17741
 17742
 17743
 17744
 17745
 17746
 17747
 17748
 17749
 17750
 17751
 17752
 17753
 17754
 17755
 17756
 17757
 17758
 17759
 17760
 17761
 17762
 17763
 17764
 17765
 17766
 17767
 17768
 17769
 17770
 17771
 17772
 17773
 17774
 17775
 17776
 17777
 17778
 17779
 17780
 17781
 17782
 17783
 17784
 17785
 17786
 17787
 17788
 17789
 17790
 17791
 17792
 17793
 17794
 17795
 17796
 17797
 17798
 17799
 17800

818
dvojzeta leta 9. stol

SLOVENSKO OZETLJE

konca 6. stol. začetek 7. stol
16. stol. naprej
radnja dveh letja 6. stol. - začetki 9. stol.

- 550
- 582 (- 568)
- 588
- 591

začetki 8. stol.

- 560
- 567
- 568
- 582
- 623 - 658
- 626
- 749
- 763
- 765
- 769
- 772
- 784

972 - 1022/39
977

KOSČE

meda 10. stol.
12. in 13. stol.

FRANKOVSKA EKSPANZIJA NA JV

- 774
- 776
- 788
- 791
- 795
- 796
- 803
- 811
- 799
- 803

pridesetka leta 9. stol.

LJUDVIT POSREK

- 818
- 819
- 820
- 823
- 828

ISTRA IN FUČLANJA

804
konc 8. stol.
568
607
2/2 stol. - 1/2 10. stol

501 -
8051 -
8052 -
8053 -
8054 -
8055 -

PANONIJA

817
833
840
847
860
861
857-861
865

8056 -
8057 -
8058 -
8059 -
8060 -

ISTRA IN FUČLANJA

8061 -
8062 -
8063 -
8064 -
8065 -

CIRIL IN METOD

863
864
869
870
873
885
876

8066 -
8067 -
8068 -
8069 -
8070 -
8071 -

ISTRA IN FUČLANJA

BATON KAROLINSKA OBROJA

887
~~828~~
838
862
881
894
891
899
907
955
2/2 10. stol in 1/2 11. stol

8072 -
8073 -
8074 -
8075 -
8076 -
8077 -

ISTRA IN FUČLANJA

8078 -
8079 -
8080 -
8081 -
8082 -

NOVI ZED IN NOVE OBLIKE

952
976 do 1002
70-ta leta 10. stol.
996
970
980
980
973
11. stol.
9. stol.
2/2 10. stol.
3/4 11. stol.

8083 -
8084 -
8085 -
8086 -
8087 -

ISTRA IN FUČLANJA

8088 -
8089 -
8090 -
8091 -
8092 -

ISTRA IN FUČLANJA

8093 -
8094 -
8095 -
8096 -
8097 -

1077-1122
1122-1269
1/2 12. stol.
12. stol.
meda 11. stol.
1192
do konca 11. stol.

13., 14. stol.
14. stol.
30-ta leta. 14. stol.
1350

OD KRAJIN DO DEZEL

ŠTARJSKA

1050-1056
1122
~~1122~~
1147
1158
1156
1180
1192 - 1246

KOROŠKA

976
1077-1122
1122-1269
1278
1335
medina 15. in večkrat 16. stol.

KRANJSKA

973
12.-13. stol.
1228
1246
1248
1269/70
1273
1278
1374
1382

GORIŠKA

1366

CELJSKA

1130
1173
12. stol 1/2
1308
1322 → 1333
1341

1372
1406
1456
1423
1436
1443

15 TRA

1. stol.
1420
1145-1152
1267-1284
1331
1421
1382

PERIURJE

9. stol - 1418

CURA ANIMARUM - CERKEV

8
796 (203)
2/2 9. stol.
meda 10. stol.
9. stol
12. stol. → pij
rešetki 13. stol.
1/2 15. stol.
radnja desetletja 14. stol.
meda 15. stol.

1461/62
1228-(1854)
1216
123
1072

SAMOSTANI

1230
12. stol.
8. in 9. stol.
* drug l. 769
772
rešetki 9. stol
horce 11. stol.
1136
1/2 15. stol.
1140
1473
1164
1084
* pilon 14. in 15. stol.
17 - 15. stol.

(5.)

UČENJE V AKADEMIJI

UČENJE V ŠOLI

UČENJE V ŠOLI

Konec 12. stol.
meda 13. stol.
meda 15. stol.

1239
1167
13. stol.
1238
pred 1245
1251
po 1200
1225
z. 1260
1242
pred 1250
po 1250
z. 1250
15. in 16. stol.
1170
1180

DRUŽBA V GIBANJU

FLAŽISTVO IN GRADOVI

1011
11. in 12. stol.
meda 12. do meda 13. stol.
14. stol.

KMETJE IN VASI

od 10. do 13. stol.
11. in 12. stol.
1848
od 10. stol. naprej
10. in 11. stol.

MEŠČANI IN MESTA

13. stol.
11. stol.
od konca 13. stol. naprej
do 13. stol.
do 18. stol.
14. stol.
1139
1504
16. stol.

1239
1238
1245
1251
1200
1225
1260
1242
1250
1250
1250
15. in 16. stol.
1170
1180

DRUŽBA V GIBANJU

1011
11. in 12. stol.
meda 12. do meda 13. stol.
14. stol.

KMETJE IN VASI

od 10. do 13. stol.
11. in 12. stol.
1848
od 10. stol. naprej
10. in 11. stol.

MEŠČANI IN MESTA

13. stol.
11. stol.
od konca 13. stol. naprej
do 13. stol.
do 18. stol.
14. stol.
1139
1504
16. stol.